Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

היינט 8 זייטען

Najer Folksblat פרייז 20 גראָשען

נייער פאָלקסבלאַט

אומפּאַרטייאישע פּאָליטיש - געזעלשאַפטליכע טאָג - צייטונג

Nr. 165/1459 | Łódź, Poniedziałek 6 lipca 928 | זעקסטער יאָהרגאַנג | לאָדז, מאָנטאַג, כ״ח תמוז תרפ״ח | Nr. 165 1459

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 24-71. | Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

אויטאָ־קאַטאַסטראָפע אויף דער רוג זשעלאָנאַ און גראַנסקאַ

צוזאַמענשטויס צווישען פּריוואַט־אויטאָ און טעקסי, 2 פאַרוואונדעטע

(ב) געכטען 11 אַ זייגער אינדערפריה איז אויף רוג גראַנסקאַ און זשעלאָנאַ נאָס פאָרגעקומען אַ שווערע אויטאָ־קאַטאַסטראָפע.

אויף זשעלאָנאַ אין דער ריכטונג צו גראַנסקאַ איז געפאָהרען די טאַקסובקע נ. 15, געפיהרט דורכ׳ן שאָפער יוזעף גאָושרזשיק און מיט די פאַסאַזשירען העלענאַ פרום 25 י. אַ. זשעלאָנא 47 און יאַקוב גאנעל 32 י. אַ. (זשעראָמסקיעגאָ 27). אין מאָמענט, ווען די טאַקסובקע האָט פערקערעט אויף גראַנסקאַ נאָס אין דער ריכטונג צו צעגעלניאַנא, איז אָנגעפאָהרען מיט אַ גרויסער שנעלקייט און האַלטענדיג זיך אויף דער לינקער זייט נאָס, ר. ה. געגען די פאָרשריפטען, דער אויטאָ פון דער פירמע שענקער, געפיהרט דורכ׳ן דירעקטאָר פון דער פירמע אָטאָ ברון. דער אויטא פון א. ברון, איז מיט דער גאַנצער קראַפט אַרויף אויף דער טאַקסובקע, וועלכע האָט זיך איבערגעקעהרט.

ביידע אויטאָס זענען שטאַרק צוקלאַפּט געוואָרען, צווישען די פאַרבייגעהער איז געוואָרען אַ פּאַניק, אָבער באַלד האָט מען זיך געלאָזט ראַטעווען די געליטענע פון דעם צוזאַמענשטויס. דער שאָפער פון דער טאַקסובקע איז אַרויס אונבעשעדיגט, דאַגעגען ביידע פּאַסאַזשירען זענען פערוואונדעט געוואָרען. מ׳האָט צו זיי אַרויסגערופען פאַסטאָוויע, וועלכע האָט זיי אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אַהיים.

פּאָליציי ציהט צו ריר. ברוק צו פעראַנטוואָרטליכקייט פאַר אומפאָרזיכטיגען פאָהרען.

סאָוויעטען זוכען אַ קאָנטאַקט מיט ענגלאַנד.

מאָסקווע, 15 (ספּ. טעל.) די סאָוויעטישע רעגירונג האָט בעשלאָסען צו מאַכען אַ נייעם פּרוב אָנצוקניפּען בעציהונגען מיט ענגלאַנד.

דער דאָזיגער פּרוב זאָל געמאַכט ווערען דורך דער פערמיטלונג פון דייטשע דיפּלאָמאַטען און דער סאָוויעטישער אַמבאַסאַדאָר אין בערלין קרעסטינסקי זאָל שוין האָבען דערהאַלטען די ענטשפּרעכענדע אינסטרוקציעס.

דער אַרויספאָהר פון סטאָמאָניאַקאָ (אַ מיטגליד פון קאָמיסאַריאַט פאַר אויסלענדישע ענינים) קיין בערלין זאָל שטעהען אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַקציע.

א יוד דערשיסט א יודען אין מעקסיקא.

מעקסיקאָ סיטי (י.ט.אַ.) דער יודישער אימיגראַנט יצחק פריימאַן פון ליטע, איז דערשאָסען געוואָרען דורך אַ צווייטען יודישען אימיגראַנט אין דער שטאָט אקאפּאגעטא, צוויי טעג רייזע פון מעקסיקא סיטי.

דער מערדער, וועלכער איז אַ יודישער יונגערמאַן, איז גלייך נאָך דער שיסעריי ענטלאָפען, און ביז איצט איז נאָך נישט געלונגען איהם צו כאַפּען.

דאָס איז דער ערשטער פאַל פון אַ מאָרד צווישען יודען אין מעקסיקאַ.

פעליקס וואַרבורג וועגען דער יודישער אַגענץ

ניו־יאָרק, 15. (יט״אַ טעלעגראַפיש). אין אַ געשפּרעך מיט׳ן יט״אַ־פאָרשטעהער האָט פעליקס וואַרבורג, רעדענדיג וועגען די בעשלוסען פון דער קאָמיסיע פאַר דער יודישער אַגענץ ערקלערט, אַז מיט 3 מיליאָן דאָלאַר אַ יאָהר קען מען ביי א גוטער אָרגאַניזאַציע און אַ קאָנטראָלע אויפטון פיל מעהר ווי אויף אַ וועלכען סאיז נישט איז אַנדערען אופן.

די אינדיווידועלע קאָלאָניזאַציע דאַרף אַדורכגעפיהרט ווערען. זי ווערט אויך אָנגעווענדעט ביי דער יודישער קאָלאָניזאַציע אין סאָוויעט־רוסלאַנד.

די בילדונג פון דער יודישער אַגענץ איז שוין איצט אַריין אין דער ענטשידענער פאַזע און מוז דעריבער פעראינטערעסירען אַלע יודען אָהן אונטערשיד פון אַנשויאונג — האָט פערענדיגט ה׳ וואַרבורג.

אַ ניו־יאָרקער יוד,

וועלכער איז געוואָרען פער׳משפּט אויף 17 יאָהר תפיסה ווערט בעפרייט אַלס אונשולדיגער.

פילאַדעלפיע. (יט״אַ). דער ניו־יאָרקער יוד אוירווינג קאָהען, וועלכער איז מיט 4 מאָנאַטען צוריק פער׳משפּט געוואָרען צו 17 ביז 34 יאָהר תפיסה אַלס בעשולדיגטער אין אויספיהרען אַנ׳אָנפאַל אויף אַ פרוי, איז איצט בעפרייט געוואָרען פון תפיסה, ווייל עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז ער איז אַבסאָלוט אונשולדיג. די אָנגעפאַלענע וועלכע האָט תחילת אָנגעוויזען אויף קאָהענען אַלס אויף דעם אָנפאַלער, האָט איצט צוריקגעצויגען איהר בעשולדיגונג, ערקלערענדיג, אַז זי האָט אַ טעות געהאַט.

DR. MED.
DONCHIN
ספּעציאַל־אַרצט
פאַר אויגען־קראַנקהייטען
[illegible]
פון 10—1 און פון 7—4 נ.מ.
מאָניושקי 1 (Moniuszki)
טעל. 9.97

אַכטונג!

הערן און דאַמען־שניידער־מייסטער בעשטעלט אין לאָדז

היינט, מאָנטאַג, דעם 16 יולי 1928 פונקט 8.30 אין אָוונט קומט פאָר אין לאָקאַל פון שניידער־מייסטער־פעראיין פּיעטריקאָווער 20

די גרינדונגס־פערזאַמלונג פון שניידער־מייסטער־צעך אין לאָדז

אין אָנוועזענהייט פון אַ פאָרשטעהער פון דער מאַכט. מיר בעטען דעריבער אַלע אויבענדערמאָנטע שניידער־מייסטער צו קומען אונבעדינגט פּינקטליך. מיט אַכטונג

די פערוואַלטונג פון שניידער־מייסטער־פעראיין, פּיעטריקאָווער 20.

קליינהענדלער־פעראיין פון לאָדז, פּיעטריקאָווער 6.

מאָנטאַג דעם 30 יולי קומט פאָר אין אייגענעם לאָקאַל פּיעטריקאָווער 6

אַ אַלגעמיינע פערזאַמלונג

לויט אַ פעראָרדנונג פון דער מאַכט צוליב אַ סטאַטוט־פערזעהענעם פעהלער. די ליקווידירונג פון דער אַלגעמיינער פערזאַמלונג פון 6 מאַי 1928 מיט אַלע איהרע בעשלוסען. דער ערשטער טערמין איז 5 אָוונד און דער צווייטער טערמין גילטיג ביי יעדער צאָהל מיטגלידער 7 אָוונד.

בעמערקונג: עס ווערט אויך אָפּגעגעבען ווערען אַ בעריכט וועגען די האַנדעלס־קאַמערן.

די פערוואַלטונג.

קאָמוניקאַט צו אַלע לאָדזער יודישע בעקער־מייסטער.

ווי עס איז אייך בעוואוסט איז מיט 8 חדשים צוריק פאָרגעקומען אַ שפּאַלטונג אין אונזער בעקער־מייסטער־פעראיין און עס איז בעשאַפען געוואָרען אַ 2־טער בעקער־פעראיין אין אונזער שטאָדט.

אַ דאַנק די פאָרשטעהער פון די בעקער־צענטראַלע אין וואַרשא האָט אַ אַרביטראַזש־קאָמיסיע צוגעפיהרט, אַז ביידע בעקער־פעראיינען זאָלען זיך פעראייניגען אין איין פעראיין אונטער דעם נאָמען

„יודישער בעקער־מייסטער־צעך"

מיט זיין זיץ־אָרט וואָסקאַדניאַ 57. דער פעראייניגונגס־אַקט איז דורך די פערוואַלטונגען פון ביידע צדדים אַדורכגעפיהרט געוואָרען און עס איז בעשאַפען געוואָרען אַ צייטווייליגער פעראייניגונגס־קאָמיטעט פון פאָלגענדע הערען: מ. פאָזנאַנסקי, וו. י. ווייגבערג, פּנחס זשעמבינסקי, ל. וו. פינגערהוט, ש. ל. רויטענבערג, ה. קירשבוים, י. מ. פּאַסקולאַ, ע. זעליגמאַן, כ. רוביז, ב. שקלאַזש, פּ. בורשטין, אַ. יאַקובאָוויטש.

גלייכצייטיג טיילען מיר אויך מיט, אַז היינט מאָנטאַג, דעם 16־טען יולי, 6 אַ זייגער אָוונד, קומט פאָר אַ דרינגענדע פערזאַמלונג פון אַלע לאָדזער בעקער־מייסטער אין אייגענעם לאָקאַל וואָסקאַדניאַ 57, מיט פאָלגענדען טאָג־אָרדנונג: 1) בעריכט פון דער פעראייניגונג; 2) די לאַגע אין פאַך; 3) קרעדיטען פון מאַגיסטראַט פאַר די לאָדזער בעקערס; 4) רעגיסטראַציע אין נייעם בעקער־צעך; 5) נאַכט־קאָמיסיעס; 6) האַנדווערקער־קאַרטען; 7) פערשידענעס.

צוליב דער וויכטיגקייט פון טאָג־אָרדנונג ווערט געבעטען, אַז אַלע בעקער־מייסטערס אין לאָדז זאָלען פּינקטליך קומען צו דער אויבענדערמאָנטער פערזאַמלונג.

דער צייטווייליגער פעראייניגונגס־קאָמיטעט.

כוס של תנחומין.

משתתפים אנו בצערם של משפחת בית **רוטברד** למות עליהם ראש משפחתם האיש הישר באדם תורני ומשכיל וי״א יושב ראש של ועדנו

ר׳ יוסף מנחם ז״ל רוטברד

בנחמת ציון ינחמו — בשם חברנו מתפללי ביהכנ״ס

ועד בית הכנסת (וילקי).

צו דער עפענטליכקייט!

אברהם יוסף קאַמינסקי, אַ קצב אויף דער וואָסקאַדניאַ 54, וועלכער פערקויפט יודען כשר פלייש, געהט דינסטאַג, דעם 17־טען יולי, 10 אַ זייגער פריה, כדי נישט צו בעצאָהלען דירה־געלד, וואָס ער איז שולדיג פאַר 3 קוואַרטאַל

שווערען פאַלש אין דער ווילקער שוהל

פאַר די פאָלגען פון זיין פאַלשער שבועה נעהם איך אַראָפּ פון מיר יעדע פעראַנטוואָרטליכקייט.

דער הויזווירט פון קאַמיענאַ 5, לאַסאָצקי.

א קוואַליפיצירטער יונגערמאַן

וואָס איז בעקאַנט אין דער טעקסטיל־זייד־בראַנזשע ווערט פון זאָפאָרט געזוכט. אויספיהרליכע אָפערטען אָפּצוגעבען אין דער אַדמיניסטראַציע פון דער צייטונג אונטער ליטערע „O".

אַנאָנסען אין נייעם פאָלקסבלאַט האָבען דעם גרעסטען ערפאָלג!

שווערע פראגען אויפ'ן אדרעס פון גענ. נאבילע

פרטים וועגן דער רעטונגס־אקציע פון „קראסין"

צוזאמען מיט דער פרייד צוליב'ן אבראטעווען די עקספעדיציע פון „איטאליא", הערען זיך אלץ אפטער שטימען וועגען דעם, ווי אזוי די קאטאסטראפע איז פארגעקומען און בעזונדערס וועגען דעם, וואס איז פארגעקומען צווישען די אנטיילנעהמער, וועלכע האבען זיך אין פערלויף פון גאנצע וואכען געפינען צווישען הימעל און אייז, שוין נאך דער קאטאסטראפע.

בעזונדערס אינטערעסירט זיך די שוועדישע און נארוועגישע פרעסע מיט דער פראגע, פארוואס דער פראפ. מאלגרען צוזאמען מיט צאפי און מאריאנא האבען פערלאזען דעם גענ. נאבילע און זענען אוועק צופוס.

לויט ווי עס דערצעהלען פראפ. מאלגרעם'ס חברים צאפי און מאריאנא זענען זיי אוועק פון גענ. נאבילע 2 טעג נאך דער קאטאסטראפע מיט „איטאליא" און האבען מיטגענומען מיט זיך עסען אויף 27 טעג, אזוי אז זיי האבען געמוזט 13 טעג הונגערן. מאלעגרען האט געהאט א צובראכענע האנד, נאכדעם זענען ביי איהם אבגעפרוירען געווארען די פיס און ער האט זיך ווייטער נישט געקענט ריהרען פון ארט. דער פראפעסאר האט זיך געבעטען, אז זייגע חברים זאלען איהם איבערלאזען, ווייל ער וועט סיי־ווי־סיי שטארבען, און זיי זאלען ווייטער געהען.

זיי דערצעהלען ווייטער, אז זיי זענען געווען קרוב צו משוגעת, ווייל אין פערלויף פון די 41 טעג, וואס זיי האבען געבלאנדזשעט צווישען אייז, האבען זיי 8 מאל געזעהען פון דערווייטענס אעראפלאנען, זיי האבען אבער נישט געקענט צעווייסען געבען פון זיך. ווען דער סאוויעטישער פליהער טשוכנאווסקי האט זיי בעמערקט אויפ'ן שווימענדען אייז זענען זיי שוין געווען האלב פערחלש'ט.

צוליב דער דאזיגער שרעקליכער דערצעהלונג האבען די דייטשע, פראנצויזישע און בעזונדערס שוועדישע צייטונגען זיך געווענדעט צו גענעראל נאבילע מיט א רייה פראגען:

„סווענסקא דאגעבלאדעט" פרעגט, פארוואס גענ. נאבילע האט ערלויבט א קראנקען אבצוטיילען זיך פון לאגער און האט דערצו איהם נישט מיטגעגעבען גענוגענד־פראוויאנט. ווייטער פרעגט די צייטונג פאר וואס האט נאביל בכלל געלאזען דריי מענשען אויף א זיכערען טויט? די צייטונג ענדיגט מיט פאלגענדע פראגע:

ה' גענעראל! אפשר וועט איהר זאגען דעם אמת?

די צייטונג „פארי סואר" האט פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל אונטערן קעפעל „איך בעשולדיג". דאס בלאט פערלאנגט, אז נאבילע זאל געבען אנ'ענטפער אויף פאלגענדע פראגען:

צי איז נישט פארגעקומען קיין סכסוך צווישען גענ. נאבילע און פראפ. מאלעגרען?

צי איז צווישען זיי נישט פארגעקומען קיין אמת'ע שלאכט, בעת וועלכער מאלעגרען איז פערוואונדעט געווארען און האט זיך געראטעוועט דורך ענטלויפען?

צי האט גענעראל נאבילע נישט קיין מורא געהאט פאר רעוועלאציעס מצד פראפ. מאלעגרען?

פארוואס רופט די איטאליענישע רעגירונג צוריק דעם גענ. נאבילע קיין רוים? צי טוט זי דאס נישט צוליב דעם, אז מ'זאל אויסמיידען ווייטערדיגע אויספארשונג?

שטאקהאלם, 15. (ספ. טעל.) דער גענעראל נאבילע לייקענט אין דער צייטונג „אפטענבלאט", אז צווישען איהם און פראפ. מאלעגרען זאל האבען פארגעקומען א סכסוך. מאלעגרען־גרופע האט זיך אפגעטיילט צוליב דעם, וואס זי האט נישט געהאט קיין שום האפנונג, אז זיי זאלען אפגעראטעוועט ווערען, בלייבענדיג אויפ'ן ארט. די דאזיגע גרופע האט געהאפט צוצוקומען צו דער יבשה.

שטאקהאלם, 15 (עפ. טעל.) דער שוועדישער קריגס־מיניסטער האט טעלעגראפירט צום קאפיטאן טארנבערג, אז ער זאל אויף זיין עראפלאן אויפזוכען דעם טויטען קערפער פון מאלעגרען און איהם בריינגען קיין שוועדען.

מאסקווא, 15. (ספ. טעל.) דער שוועדישער געזאנדטער פאן־היידענשטאם האט איבערגעגעבען דעם קאמיסאר פאר אויסערן־ענינים טשיטשערינ'ען א נאטע, אין וועלכער די שוועדישע רעגירונג דאנקט די סאוויעטען פאר די העלדישע אנשטרענגונגען פון אייז־ברעכער „קראסין", כדי אפצוראטעווען מאלעגרענען.

טשיטשערין האט אויסגעדריקט מיטלייד דער שוועדישער רעגירונג צוליב'ן טויט פון מאלעגרענ'ען.

אסלא. 15. (ספ. טעל.) די אלעסאנדריגרופע, וועלכע בעשטעהט פון 7 פערזאן, געפינט זיך שוין אויף דער דעק פון דער שיף „קראסין". די גרופע איז היינט אפגעראטעוועט געווארען. צי צווישען דער דאזיגער גרופע געפינט זיך אויך אמונדסען איז נאך נישט בעקאנט.

אסלא, 15 (ספ. טעל.) היינט איז דא אנגעקומען א ראדיא־דעפעשע פון קינגסביי, אז אמונדסען, געלבא און נאך 2 פראנצויזען פון עראפלאן „לאטהאם" זענען היינט אפגעראטעוועט געווארען. כראך אלע בעמיהונגען איז ביז איצט נישט געלונגען צו בעקומען קיין גענויע ידיעות וועגען דער רעטונג פון אמונדסענען.

דימיסיע פון מענזשינסקי'ן.

מאסקווע, 15 (ספ. טעל.) דא האט זיך פערשפרייט א קלאנג, אז אין צוזאמענהאנג מיט'ן אינזשעניערען־פראצעס זאל מענזשינסקי, דער שעף פון דער רוסישער „ג.פ.או." זיך אנגענעבען אין דימיסיע.

פוילישע אנטיקען

קומען אן פון רוסלאנד.

ווארשא, 15 (טעלעפאניש) אין די נאהנסטע טעג הארפען פון רוסלאנר אנקומען נייע טראנספארטען פון פויל־אנטיקען. צוו. אנר. זאל צוריקגעבראכט ווערען א נומיזמאטישער קאבינעט מיט 397 מטבעות און מעראלען 110 פוילישע הארמאטען פון פאר 150 יאהר, מאנוסקריפטען פון 16 יאהרהונדערט א. אנר.

אוקראיניזאציע

פון דרום־רוסלאנד.

מאסקווע, 15 (ספ. טעל.) 314 רוסישע קאנדידאטען, וועלכע קענען אוקראיניש, האבען זיך געווענדעט וועגען פאסטענס אויף מלוכה־אמטען, זייערע ביטעס זענען אבער אלע אפגעווארפען געווארען. א ספעציעלע קאמיסיע איז ארויסגעפאהרען קיין כארקאוו אויסצופארשען דעם ענין. אין די סיבות פאר וואס אוו פרי ראזינע פאסטענס זענען אנגענומען געווארען בלויז אוקראינער.

פויערים

בעטען הילף ביי קאלינינ'ען.

מאסקווא, 51 (ספ. טעל.) אין דער לעצטער צייט האט דער פרעזעס פון ווציק קאלינין אנגעהויבען בעקומען מאסען טעלעגראמען פון פויערים מיט ביטעס אפצושאפען די אלע רעפרעסיעס, וואס ווערען נעגען זיי אנגעווענדעט דורך די רעגירונגס־אגענטען ביי די פערשידענע תבואה־אפעראציעס.

קאלינינ'ס פאפולאריטעט וואקסט אונגעהויער אין דער לעצטער צייט צווישען די פויערים און דאס שטארקט זיין פאזיציע אין זיין קאמף מיט סטאלינען.

פעלקישע געגען פערשטענדיגונג מיט רוסלאנד.

בערלין, 15. (ספ. טעל.) דער פיהרער פון די דייטשע פעלקישע האט געהאלטען א רעדע, אין וועלכער ער איז שארף ארויסגעטראטען געגען א פערשטענדיגונג מיט רוסלאנד. היטלער האט אויך כאראקטעריזירט דעם בונד מוט פראנקרייך אלס אונמעגליך און האט גערופען צו א דערנעהנטערונג מיט איטאליען,

רומענישע יודען וועלען זיך וויצלען...

טשערנאוויק. (יט"א). אין אנפאנג פון קומענדיגען חודש אויגוסט הויבט דא אן צו ערשיינען א נייע יודישע וואכענשריפט פאר הומאר און סאטירע מיט דעם נאמען „דער קאנטשיק".

דאס איז די ערשטע הומאריסטישע צייטשריפט אין דער יודישער שפראך אין גאנץ רומעניען.

דאס יודישע לעבען אין די פעראייניגטע שטאטען.

אינטערוויאו מיט אדוו. ח. סליאזבערג.

פאריז, (י. ט. א.) דער בעקאנטער יודישער כלל־טוער און געוועזענער פעטערבורגער אדוואקאט ח. סליאזבערג, וועלכער איז די טעג צוריקגעקומען פון א לענגערען בעזוך אין די פעראייניגטע שטאטען, האט מיטגעטיילט דעם פאריזער י.ט.א.־פארשטעהער זיינע איינדריקען פון יודישען לעבען אין אמעריקא.

ח' סליאזבערג האט געווילט אין אמעריקא אין יורידישע ענינים, וואס זענען פערבונדען מיט די אינטערעסען פון די אמאליגע רוסישע בירגער, וועלכע האבען זיך ווינערצייט פערזיכערט אויף גרויסע סומען אין די אפטיילונגען פון די אמעריקאנער פערזיכערונגס־געזעלשאפטען אין רוסלאנד. בעת זיין אויפענטהאלט אין אמעריקא האט סליאזבערג זיך בענוצט מיט דער געלעגענהייט, כדי צו בעזוכען די גרויסע יודישע צענטרען, ווי ניו־יארק, טשיקאגא, דעטרויט, און אנדערע. ער האט דארט אפגעהאלטען א רייה קאנפערענצען וועגען דעם יודישען לעבען אין אייראפא. ביי די אימיגראנטען, וואס שטאמען פון מזרח־אייראפא (רוסלאנד, פוילען, רומעניען א. א. וו.) ערקלערט ח' סליאזבערג לאזט זיך בעמערקען א לעבהאפטער אינטערעס פאר אלץ, וואס איז נוגע דעם יודישען לעבען. אויפפאלענד איז די פערגרעסערונג פון דער צאהל ארטאדאקסישע יורען אין אמעריקא און דאס נישט נאר צווישען עלטערע לייט, נאר אויך צווישען דער יוגענד. ח' סליאזבערג האט דעם איינדרוק, אז די יודישע מאסען אין אמעריקא זענען ווירקליך גרייט צו העלפען ארץ־ישראל, אבער ער האלט, אז די אידעע פון א „יודישער מל כה" געפינט נישט קיין אפקלאנג ביי די אמעריקאנער יודען, וועלכע פערהאלטען זיך אויך סקעפטיש לגבי דעם העברעאישען אוניווערזיטעט.

מיט וואס אינטערעסירען זיך אלזא די אמעריקאנער יודען? מיט בויען שולען, לערנען תלמוד, בויען נייע סינאגאגען. אין פערלויף פון די לעצטע 2 יאהר זענען אויפגעבויט געווארען 70 סינאגאגען, די בוי־קאסטען האבען אויסגעמאכט 38 מיליאן דאלאר.

עס עקזיסטירען זעהר פיל ארגאניזאציעס, פילאנטראפישע, הומאניטארע, ערציהונגס אנשטאלטען א. א. וו. די אמעריקאנער יודען אינטערעסירען זיך אויך פיל מיט'ן פאליטישען לעבען, דער קאנדידאט פון די יודען צו די פארשטעהענדע פרעזידענט־וואהלען איז דער דעמאקראט אלפרעד סמיטה.

— מיינע אויספיהרונגען, — האט געענדיגט ה' סליאזבערג — זענען פאלגענדע: די אמעריקאנער יודען האבען נישט קיין אמת'ע פיהרער. זיי דארפען האבען א מנהיג, וואס זאל זיין פעהיג צו פיהרען זיי מאראליש און ארגאניזירען זיי פאליטיש".

—:o:—

אויפרייס פון א פולווער־פאבריק צוליב די גרויסע היצען.

בערלין, 15 (ספ. טעל.) פון פראנקפורט אם מיין טיילט מען מיט, אז אין שטעטעל האסלאך ביי ווערטהיים איז פארגעקומען א גוואלדיגער אויפרייס אין דער ראטינגער פולווער־פאבריק פונ'ם אויפרייס זענען אומגעקומען, ווי ס'איז ביז איצט פעסטגעשטעלט געווארען, 4 פרויען און עטליכע און צוואנציג זענען שווער פערוואונדעט געווארען.

דער אויפרייס איז פארגעקומען צוליב די גרויסע היצען ווייל דער פולווער האט זיך אנגעצינדען פון זיך אליין, פאר צוויי יאהרען איז אין דערזעלבער פאבריק פארגעקומען אנ'ענליכער אויפרייס.

אזא אלטמאדיש „טעאטער־שפיל"

דירעקטאר גראנאווסקי פראטעסטירט אין פאריז געגען ארויפלעגען אנ'ארעסט אויף דער קאסע פון מאסקווער יודישען טעאטער.

פאריז. (יט"א). אין א געשפרעך מיט'ן היגען יט"א־פארשטעהער, האבען די דירעקטארען פון מאסקווער יודישען אקאדעמישען טעאטער, וועלכער גאסטראלירט איצט אין פאריז גראנאווסקי און פיין בעשטעטיגט די ריכטיגקייט פון דער מאסקווער יט"א־מעלדונג וועגען דעם, אז דער סאוויעטישער אויסערן־קאמיסאריאט האט בעפוילען די סאוויעטישע אויסלענדישע פערטרעטונגען ארויפלעגען אנ'ארעסט אויף דער קאסע פון דעם טעאטער אין צוזאמענהאנג מיט א חוב פון 45.000 רובל, וועלכען דער דאזיגער טעאטער איז געבליבען שולדיג דעם מאסקווער אינסטיטוט פאר סאציאלער שוץ.

די דירעקטארען פון מאסקווער יודישען אקאדעמישען טעאטער האבען ערקלערט, אז דאס טעאטער איז ווירקליך שולדיג די דערמאנטע סומע דעם מאסקווער אינסטיטוט פאר סאציאלער שוץ, אבער די ענטשפרעכענדע סאוויעטישע אינסטאנצען, וואס האבען ארויסגעגעבען דעם טעאטער די ערלויבניש אויף אנ'אויסלענדישע טורנעע־רייזע, האבען גאנץ גוט געוואוסט וועגען דעם דאזיגען חוב. עס איז דעריבער שווער צו פערשטעהען צוליב וועלכע טעמים האבען די מאסקווער מאכט־פאקטארען געענדערט לעצטענס זייער שטעלונג אין דער הינזיכט.

די לייטונג פון מאסקווער יודישען אקאדעמישען טעאטער האט אינטערווענירט אין דעם ענין ביים סאוויעטישען באטשאפטער אין פאריז און האבען איהם איבערגעגעבען א פראטעסט געגען דער פעראָרדנונג פון מאסקווער פאלקס־קאמיסאריאט פאר אויסערליכע ענינים, וועלכע שעדיגט שטארק די אינטערעסען פון טעאטער.

רעקארד פון א פרוי

אין לופט־פליהעריי.

פאריז, 15 (ספ. טעל.) די פראנצויזישע לופט פליהערין באסטי איז ארויסגעפלויגען 7.23 פריה פון לע־בורושע אויף א אוויאנעטקע מיט איין פאסאזשיר און איז 9 אין אווענט אויסגעשטיגען 100 קילאמעטער פון דאנציג, ארורכפליהענדיג 1154 קילאמעטער. אזוי ארום האט זי געשלאגען דעם וועלט־רעקארד אויף אנ'אוויאנעטקע.

א נזיר

אין א געהיימניספולער הייל.

לובלין, 15 (א. וו.) הינטער וואסלאוויץ וואוינט עפעס א געהיימניספולער מענש, וואס האט זיך איינגעארדענט א פרוש־הייל אין א קאפליצע און האט צווישען די הייליגע בילדער אויפגעהאנגען זיין בילד אין א קראנץ כאראקטעריזירט עהנליך צו קריסטוס'ן. מיט א בעזונדער אויפמערקזאמקייט פלעגט ער דעם שארבען פון זיין פערשטארבענער פרוי.

דער „נזיר" בעשעפטיגט זיך מיט „זנאכארסטווע" און היילט די ארומיגע בעפעלקערונג מיט פערשידענע גראזען. כאראקטעריסטיש, אז אינ'ם הייל געפינט זיך א פראכטפול איינגעארדענטער צימער, אין וועלכען דער נזיר וואוינט נישט, נאר האלט דארט א טרומנע.

דער „נזיר" געפינט זיך אין קאנטאקט מיט די האדוראווצעס. (פוילישע רעליגיעזע סעקטע).

אבגעשטעלט דעם בונדישען ארגאן אין רומעניען.

טשערנאוויק. (יט"א). לויט א פעראָרדנונג פון אינערן־מיניסטעריום, איז דא אבגעשטעלט געווארען „די נייע צייטונג", דער ארגאן פון דער אלגעמיינער יודישער פארטיי „בונד" אין רומעניען.

„די נייע צייטונג" איז שוין די דריטע יודישע צייטשריפט, וועלכע ווערט פערבאטען מצד דעם אינערן־מיניסטעריום פאר די לעצטע צוויי יאהר. די ערשטע צוויי צייטונגען, וואס זענען אבגעשטעלט געווארען, זענען געווען „דאס נייע לעבען" און „דער שטראל".

קאנגרעס

פון קאטוילישע דייטשען.

בערלין, 15. (ספ. טעל.) דער סוחרים־פערבאנד פון די קאטוילישע דייטשען האט אין קארלסרוהע ארגאניזירט א קאנגרעס, וועלכע וועט צוו. אנד. אויך בעהאנדלען די פראגע וועגען דער ווירטשאפטליכער לאגע פון די גרעניץ־געביטען. ס'וועלען קודם־כל בעטראכט ווערען די פראגען וועגען כלומר'שטען צאמעווען דורך דער פוילישער רעגירונג די אינדוסטריע אין אויבער־שלעזיען און וועגען פעראייניגען דעם „קארידאר" צו דייטשלאנד.

Dr. med. STUPEL

.12 Szkolna 12.

ספעציאליסט פאר הויט־, האר און װענערישע קראנקהייטען, מענער־שװאכע, לישײ און יאק. רענטגען־שטראהלען און קװארץ־ליכט, עלעקטרא־טעראפיע.

עמפ. אן פון 12 ביז 3 נאכמ. און פון 6 ביז 9 אין אװענד

„נייער פאָלקסבלאַט"

די דאגות נאָך דער אַמנעסטיע

ווי בעוואוסט, וועלען אַ דאַנק דער אַמנעסטיע צו דעם צעהנטען יאָהרצייט פון פוילענס אומאָפּהענגיגקייט — בעפרייט ווערען אַנ׳ערך פינף טויזענד פערזאָן.

אין פלוג גענומען — אַ הומאַניטאַרישער אַקט, וואָס רופט אַרויס די צושטימונג פון בירגער: אַ קליינינקייט — טויזענדער מענשען וועלען בעפרייט ווערען פון פערשפּאַרטקייט, וועלען אַלס פרייע מענשען ווידער אַריין אין לעבען.

ס׳איז אָבער אין דעם פאַל דאָ „אַנ׳אַנדערע זייט פון דער מעדאַל", וואָס רופט אַרויס געוויסע זאָרגען, און אויף זיי ווערט טאַקע אָנגעוויזען אין דער פוילישער פרעסע:

„די יעניגע, פאַר וועלכע די אַמנעסטיע טראָגט פרייהייט, ציילען די טעג און די שעה׳ן, ווען עס וועט אָנקומען דער מאָמענט פון פערלאָזען די תפיסה־מויערען. דאָס נאָהענטע גליק פון פרייהייט איז אָבער פאַר אַ סך פון זיי פערכמאַרעט פון דער זאָרג, וואָס וועלען זיי טון אויף דער פרייהייט, אויף וואָס פאַר אַנ׳אופן וועלען זיי אַריינטרעטען אין נאָרמאַלען לעבען. זיי ווייסען, אַז דאָ וועלען זיי אָנטרעפען אויף געוואַלדיגע מניעות. אַ געוועזענער אַרעסטאַנט — דאָס איז דאָך אַ מיאוס׳ער פלעק. ווער וועט איהם אַרבייט געבען? ווער וועט איהם דערלייכטערען צו אָנהויבען אַנ׳אָרענטליך לעבען? ווער וועט זיך נישט דערשרעקען פאַר דעם אַרעסטאַנט׳ס פערגאַנגענהייט? בפרט איז די פראַגע פיינליך פאַר אַזעלכע מענשען, וואָס האָבען זיך אַריינגעקריגען אין די טורמעס מחמת פערפלאָנטערטע טראַגישע סיבות, (דאָס ווערט גערעדט וועגען קרימינעלע פערברעכענס) און פונדעסטוועגען ווערען זיי בענענענט דורך שווערע שטערונגען ביים צוריקקעהרען זיך צום נאָרמאַלען לעבען. די געזעלשאַפט ניט צו צו דעם געריכטס־אורטייל איהר אייגענעם אורטייל, וואָס פערלענגערט די יסורים, און אַזוי אַ רום ווערט דער בעפרייטער אַרעסטאַנט נישט פטור פון דער פערפאָלגונג.

אַרויסגעהענדיג פון דעם דאָזיגען מאָטיוו, ווערט אַוועקגעשטעלט די פראַגע:

— וואָס זשע וועט, אַלזאָ, זיין מיט די טויזענדער מענשען, וועלכע וועלען אַ דאַנק דער אַמנעסטיע בעקומען די פרייהייט?

צי וועלען זיי בעקומען די אויסגעבענקטע פרייהייט נאָר דערצו, כדי צו פערגרעסערען די צאָהל פון אַרבייטסלאָזע?

צי נאָך דערצו, אַז — מחמת אויסגאַנגלאָזיגקייט זאָלען זיי געצוואונגען זיין אַרויסצוהעלפען זיך דורך פערברעכען, און אין רעזולטאַט — אויפסניי צו זיצען אויף דער בעשולדיגונגס־באַנק שוין אַלס רעצידיוויסטען....

די פראַגע איז פאַקטיש אַ וויכטיגע.

קיינעם וועט דאָך נישט איינפאַלען צו פּראָטעסטירען נעגען דער אַמנעסטיע.

די גאַנצע עפענטליכקייט האָט זיך דאָך אַרויסגעזאָגט, אַז די שטראָפען דאַרפען פערקלענערט ווערען.

און די קאָנסעקווענצען?

די עפענטליכקייט און די געזעלשאַפט מוז ציהען דערפון די נעהעריגע קאָנסעקווענצען און איינמאָל פאַר אַלע מאָל געפינען אַ ראַציאָנעלע פערענטפערונג פאַר דער דאָזיגער פראַגע.

מען מוז זיך אָפּזאָגען פאַר די פערעלטערטע פאָרבעהאַלטען און געבען די בעפרייטע די מעגליכקייט צו איבערצייגען זיך אין דעם פאָרטשריט פון די פרייע.

ו. ז.

אין אַ תקופה פון שפּאַרזאַמקייט

נייעס אויס דער וועלט פון עלעקטריציטעט

אַ בריף פון וויען ספּעציעל צום „נייעם פאָלקסבלאַט"

פון ז. האַבער

אויף דער לייפּציגער מעסע, וואָס וועט דויערן פון׳ם 26־טען אויגוסט ביז׳ן 1 סעפּטעמבער 1928, וועלען ווידער געוויזען ווערען אַ גאַנצע רייה פון עלעקטרי־נייאינקייטען, וועלכע די וועלט האָט ביז היינט נאָך נישט געזעהן, חוץ ס׳בעשעפטיגט זיך נישט דערמיט און ווער ס׳קומט נישט אויפ׳ן לייפּציגער יריד, בכדי זיך אָנצוקוקען די דאָזיגע וואונדער פון עלעקטריציטעט און טעכניק, דער קען זיך נישט מאַכען קיין בעגריף, ווי ווייט די טעכניק איז שוין נעגאַנגען און וויפיל חרשות׳ן די עלעקטרישע פאַבריקאַציע ברענגט אַרויס פון יאָהר צו יאָהר.

ס׳איז נישט פערהאַנען כמעט קיין איין ציוויליזירט לאַנד אין דער וועלט, וואָס זאָל נישט אין דער לעצטער צייט איבעראַרבייטען זיינע באַהנען אויף עלעקטרישען בעטריב. נישט נאָר פאַר די רייזענדעם איז עס געזונטער און היגיעניש, נאָר אויך פאַר די מענשען, וואָס וואוינען אין די שטעט און דערפער, וועלכע די באַהן פאָהרט דורך. עס הערט זיך אויף די שטיקענדע לופט, די דומפּע פון קויהלען און עס הערען זיך אויף אַלדי קראַנקהייטען, וועלכע זענען דערמיט פערבונדען.

די נייע אַרטען פון עלעקטרישע בערג־באַהנען מיט די נייע קאָנסטרוקציעס פון די שוועבבאַהנען, האָבען איינגאַנצען אַוועקגעשטעלט דאָס אַלטע סיסטעם פון די באַהנען מיט ציין־רעדער, וועלכע זענען למשל אין דער שווייץ נאָך זעהר בעקאַנט, היינט קומט מען אָהן שטיקענדיגען רויך און אָהן אָנשטרענגונג זעהר שנעל אויף די העכסטע בערג.

די עלעקטריקע האָט אין דער לעצטער צייט אויך אָנגעהויבען צו שפּילען אַ גרויסע ראָלע פאַרן טעגליכען געברויך פון יעדען מענשען. מ׳קען קוים משיג זיין וויפיל זאַכען דער מענשליכער מוח האָט אויסגעקלערט פאַר דער עלעקטריציטעט.

די שווערע ווירטשאַפטליכע נויט האָט עס געבראַכט דערצו, אַז מ׳האָט אָנגעהויבען זוכען מיטלען, ווי אַזוי דער פרוי צו דערלייכטערען די אַרבייט, בכדי זי זאָל קענען אויך מיטהעלפען אין דער פרנסה, און נישט האָבענדיג קיין דינסט־פּערזאָנאַל זאָל די ווירטשאַפט דאָך נישט ליידען. אַזוי אַרום איז מען נעקומען צו דער בעדינונג מיט דער עלעקטריציטעט אז היינט האָט מען עס געבראַכט אויף אַזאַ מדרגה, אַז עס קען געמאַכט ווערען אַלס אָהן שום שוועריגקייט.

מ׳רעדט שוין נישט פון עלעקטרישער בעלייכטונג, וועלכע געפינט זיך שוין איצט כמעט אין יעדען דאָרף, נאָר עס איז נישט פערהאַנען קיין איין גרעסערע אַרבייט צו וועלכער מ׳זאָל מוזען האָבען אַנדערע מיטלען ווי עלעקטריקע. — קויהלען, האָלץ, גאַז, אַלעס איז איבעריג..

מ׳קאָכט און מ׳פּרעסט היינט אין דער גאַנצער ציוויליזירטער וועלט, נאָר מיט עלעקטריציטעט און מ׳האָט עס אַזוי ווייט נעבראַכט, אַז אין בעל־הבית׳ישקייט איז נישט מעהר נויטיג צו טון ממש „אַ האַנר אין קאַלט וואַסער". אַלעס מאַכט איצט די עלעקטריציטעט.

אין דער נאַכט דערוואַרעמען די וואַסער־קעסלען, בשעת אַלעס שלאָפט, דאָס וואַסער אין אַזאַ הייסען גראַד, אַז די בעל־הבית׳טע האָט אַ גאַנצען טאָג הייס וואַסער וויפיל זי בעדאַרף נאָר, מ׳קען פערשטעהן ווי וויכטיג דאָס איז פאַר רעסטאָראַציעס, קוכען, שפּיטעלער וכדומה.

דאָס „עלעקטרישער קאָך־קעסעל" איז אַ נייער ערפינדונג, וועלכע בעשטעהט דערינען, אַז מ׳קען אַריינשטעלען דאָס עסען, די בעל־הבית׳טע קען אַוועקגעהן וואוהאַין זי וויל, און די עלעקטריע קאָכט און בראָט דאָס עסען ווי אַזוי מ׳וויל. איז דאָס עסען אָפּגעקאָכט אָדער אָפּגעבראָטען, דרעהט זיך די עלעקטריע פון זיך אַליין אויס און פערברענט נישט דאָס עסען. די בעל־הבית׳טע מוז נאָר וויסען ווי לאַנג דאָס עסען מוז זיך קאָכען און אויף אַזוי לאַנג שטעלט זי איין דעם עלעקטרישען שטראָם אין „קאָך־קעסעל".

אויף דער הערבסט־מעסע, וועט אַגב אויך געוויזען ווערען אַ קליינער עלעקטרישער מאָטאָר, וועלכער איז נישט טייער און קען איינגעפיהרט ווערען אין יעדען הויז, וואו ס׳איז נאָר פערהאַנען עלעקטרישע בעלייכטונג, אָט דער מאָטאָר בעטרייבט אַלע מעגליכע מאַשינען, וואָס געפונען זיך אין הויזהאַלט. ער דרעהט דאָס קאַווע־מיהלעכעל, דאָס מיהלעכל פון פעפער און זעמעל־מעהל, ער שיילט קאַרטאָפעל, מעהרען, עפּעל, באַרען, ער שלאָגט אויס אַ שום פון אייער, ער דרעהט די ניי־מאַשין, ער נעמט אַרויס די גערוך פון אויבס צום איינקאָכען, מיט איין וואָרט אַלעס וואָס איז נוגע ווירט שאַפט מאַכט אָט דער מאָטאָר מיט דער הילף פון עטליכע קליינע מאַשינרלעך, וועלכע לאָזען זיך פערווענדען אין יעדער שטוב. דער מאָטאָר מאַכט עס אַזוי קונציג און גרינגרליך, אַז די בעסטע קעכין קען עס נישט אַזוי מאַכען, אָפּפּוצען מעסערס, למשל, מיט דעם מאָטאָר איז גלייך ווי מ׳זאָל זיי ניי קויפען.

פו ןאַפּאַראַטען, וואָס פּוצען אויף גלאַנץ די דילען, ציהען אַרויס דעם שטויב פון פאָרלאָגעס, ווענד, און שטויב־זאַכען רעדט מען שוין נישט; עס זענען שוין פערהאַנען אַזוי פיל סיסטעמען פון די אַפּאַראַטען, אַז מ׳געפינט זיי שוין כמעט אין יעדען הויז.— אויך די אַפּאַראַטען העלפען זעהר פיל דער בעל־הבית׳טע אין איהר אַרבייט און ברענגען עס אַזוי ווייט, אַז אַ דינסט וועט באַלד זיין אַנ׳איבעריגע זאַך אי ןשטוב....

אַ גרויסע סענסאַציע האָבען אַרויסגערופען די נייע אייז־קעסטלעך, וועלכע זענען אַזוי געמאַכט, אַז מ׳דאַרף קיין אייז נישט דערצו. דער עלעקטרישער שטראָם איז דאָסמאָל אויסגענוצט געוואָרען צו האַלטען — די קעלט. מ׳קען דאָס אייז־קעסטעל אַזוי רעגולירען, ווי מ׳דאַרף עס. דערביי קען מען עס אַזוי איינשטעלען, אַז נישט נאָר ס׳איז קיין אייז נישט נויטיג. נאָר דער עלעקטרישער שטראָם קען היים וואַסער פערגליווערען צו אייז.

אַוראַי איז אויך אַלעס געשאַפען געוואָרען, אַז אויך גרויסע אונטערנעהמונגען זאָלען אַלעס קענען מאַכען מיט עלעקטריציטעט, און זאָלען זיך מעהר נישט נויטיגען אין קיין אַנדערע הילפס־מיטלען, קיין פערד און אויך — קיין מענשען....

עס זאָלען אויך נישט פערגעסען ווערען די פערשידענע סאָרטען פון ראַדיאָ־אַפּאַראַטען און ראַדיאָ־איינריכטונגען, וועלכע וועלען אויפ׳ן יריד אין לייפּציג דאָסמאָל אויסגעשטעלט ווערען אין אַזאַ גרויסער צאָהל, אַז מ׳מוז עפענען מויל און אויגען פאַר גרויס הירוש, וואָס די וועלט פון טעכניק און עלעקטריע ניט היינט שוין אַרויס.

סקאַנדאַל מיט שאַליאַפּינען אין בערלינער אָפּערע

ער בעליידיגט אַ יודישען דיריגענט

די, וואָס קענען שאַליאַפּינ׳ען, ווייסען, אַז זיינע אַרויסטריטען בעגעהען זיך קיינמאָל נישט אָהן אַ סקאַנדאַל. ווי גענ׳אַל שאַליאַפּין איז, אַזאַ סקאַנדאַליסט איז ער אויך. און אויסער דעם איז ער דאָך עפּיס אַ קינסטלער, איז ער דעריבער זעהר קאַפּריזנע און טומלדיג. איבערהויפּט האָבען פון איהם אויסצושטעהן די קאַפּעלמייסטערס, וועלכע פיהרען דעם אָרקעסטער אין דער צייט פון זיין אויפטריט. דער גרויסער שאַליאַפּין זינגט דאָך עפּיס גאָר אַנדערש, ווי אַלע אַנדערע זינגער, און דעריבער פאָדערט ער פון די קאַפּעלמייסטערס, אַז זיי זאָלען צופּאַסען דעם אָרקעסטער צו זיין געזאַנג, און דער קאַפּעלמייסטער מוז איבערבויען זיין גאַנצען אָרקעסטער און שפּילען אַזוי ווי מען הייסט איהם, ווייל איהם הייסט דאָך נישט קיין אַנדערער נאָר שאַליאַפּין אַליין!

דעריבער בעקומט טאַקע קיינמאָל נישט שאַליאַפּין קיין גרויסען קאַפּעלמייסטער, ווייל די גרויסע און בעריהמטע קאַפּעלמייסטערס האָבען זיך זייער אַרט פון אָנפיהרען אַנ׳אָרקעסטער, און זיי ווילען קיינעם נישט פאָלגען. און דער געניאַלער שאַליאַפּין מוז נעביך שטענדיג האָבען צו טון מיט נישט קיין פויגעלדיגע קאַפּעלמייסטערס, מיט אַזעלכע, וואָס פאָלגען וואָס מען הייסט זיי.

אַזוי געהט עס שוין פון שטענדיג אָן, און אַזוי וואָלט אויך געווען איצט, ווען עס זענען געשטעלט געוואָרען אין בערלין די אָפּערעס „באָריס גאַדונאָוו" „פאַוסט" און „דאָן קיכאָט", מיט שאַליאַפּינ׳ען. אָבער דאָס מאָל האָט דער דירעקטאָר לעאָנידאָוו בעשלאָסען צו פערוואונדערען די וועלט מיט׳ן צוזאַמענאַרבייטען פון צוויי גרויסע קינסטלער, פון שאַליאַפּינ׳ען מיט אַ גרויסען קאַפּעלמייסטער, און צו דעם צוועק האָט ער איינגעלאַדען דעם בעריהמטען יודישען קאַפּעלמייסטער עמיל קופּער, פון דער ריגער אָפּערע, אַז ער זאָל אָנפיהרען דעם גרויסען בערלינער אָרקעסטער אין דער צייט פון שאַליאַפּינס גאַסטראָלען, קופּער האָט די איינלאַדונג אָנגענומען און איז געקומען צו פאָהרען קיין בערלין.

די ערשטע אויפפיהרונג איז דורכגעגאַנגען אויסגעצייכענט. אָבער שוין אויף דער צווייטער פאָרשטעלונג, אויף „פאַוסט", האָט געהאַלטען ביי אַ גרויסען סקאַנדאַל.

אינ׳ם דריטען אַקט זינגט דאָרטען שאַליאַפּין, די בעריהמטע אַריע „עס קומען מענשען אום פאַר גאָלד", אָבער ער זינגט דאָס אַנדערש ווי אַלע אַנדערע זינגער. ער זינגט דאָס געוואַלדיג שנעל, און, פערשטעהט זיך, אַז די מוזיק, וואָס בעגלייט זיין געזאַנג, מוז אויך נאָכהאַלטען דיזעלבע שנעלקייט. קופּער טייטשט אָבער אויס אַנדערש די שטעל אין דער אָפּערע, און ער האָט איהר געשפּילט אַזוי ווי ער איז געוואוינט, לאַנגזאַמער. שאַליאַפּין איז געוואָרען אויסער זיך, און שטעהענדיג אויף דער סצענע, אין קאָסטיום פון מעפיסטאָפעל, פאַר די אויגען פון איבער צוויי טויזענד צושויער, האָט ער אָנגעהויבען אַליין דיריזשירען מיט׳ן אָרקעסטער און אָפּקלאַפּען דעם טאַקט מיט די הענט און מיט די פיס.

פערשטעהט זיך, אַז דאָס האָט געמאַכט זעהר נישט קיין שעהנעם איינדרוק אויף אַלעמען, און קופּער האָט זיך שטאַרק בעליידיגט. אָבער ער האָט נישט געוואָלט אָראָפּרייסען די פאָרשטעלונג, און ער האָט דערפיהרט די אָפּערע ביז׳ן סוף. נאָכדעם האָט ער זיך אָפּגעזאָגט צו אַרבייטען ווייטער מיט שאַליאַפּינ׳ען און עס האָט געקאָסט גרויס מיה און אָנשטרענגונג, ביז מען האָט זיך איינגעבעטען ביי איהם ער זאָל זיין בעשלוס נישט דורכפיהרען און נישט אָראָפּרייסען די שאַליאַפּין־פאָרשטעלונגען אין בערלין.

ענדליך איז ווייטער גוט געוואָרען צווישען דעם זינגער און דעם קאַפּעלמייסטער, און אויף מאָרגען האָט מען גענומען מאַכען רעפּעטיציע פון דער אָפּערע „דאָן קיכאָט".

און דאָ האָט זיך אָפּגעשפּילט דער אמת׳ער סקאַנדאַל.

ווי נאָר שאַליאַפּין האָט אָפּגעזונגען די ערשטע פאָר טאַקטען, איז איהם ווייטער נישט געפעלען געוואָרען קופּער׳ס בעגלייטונג, און ער האָט אָנגעהויבען שרייען!

— וואַש אָרקעסטער איגראַיעט טאָטשנאָ נאַ זשידאָווסקאַי סוואַדבע! (אייער אָרקעסטער שפּילט פונקט ווי אויף אַ יודישער חתונה)!

און ער האָט גענומען זידלען קופּער׳ן, אזש ס׳איז געגאַנגען אַ רויך. דער קאַפּעלמייסטער האָט זיך אין אָנהויב איינגעהאַלטען און האָט נאָר געבעטען דעם אַרטיסט, ער זאָל איהם לאָזען רוהיג טון זיין אַרבייט און נישט מאַכען קיין בעמערקונגען, ווען אַרום געפינען זיך אַלע אַרטיסטען, דער גאַנצער כאָר און אויך זייטיגע מענשען. אָבער שאַליאַפּין האָט אַלץ נישט אָפּגעלאָזען און גענומען ווייטער שרייען:

— זשידאָווסקאַ שטוקי! (זשידאָווסקע שפּיצלעך!) און נאָך אַנדערע שאַרפע אויסדרוקען. דערביי האָט ער נאָך גענומען שיטען מיט דרייגאָרענדיגע רוסישע מי שברך׳ס...

קופּער האָט קיין וואָרט נישט געזאָגט, האָט פערלאָזען זיין קאַפּעלמייסטער־פּולט און איז אַרויס פון טעאַטער. ווען דער דירעקטאָר לעאָנידאָוו (אויך אַ יוד, דר. לעאָניד בערמאַן) איז צוגעלאָפען צו איהם, האָט ער געזאָגט אַז ער זאָגט זיך אָפּ אַרויסצוטרעטען מיט שאַליאַפּינ׳ען.

אין טעאַטער איז גלייך געוואָרען אַ טומעל. די בילעטען זענען שוין געווען אויספערקויפט, אַלע צוגרייטונגען זענען שוין געווען געמאַכט, און דאָ זאָגט זיך מיט אַמאָל אָפּ דער קאַפּעלמייסטער! דער דירעקטאָר האָט זיך געווענדעט צו אַלע גרויסע בערלינער קאַפּעלמייסטערס, זיי זאָלען איהם אַרויסהעלפען, אָבער זיי האָבען זיך אַלע אָפּגעזאָגט אַרויסצוטרעטען: אייניגע צוליב קאָלעגיאַלען געפיהל, ווייל ער האָט בעליידיגט קופּער׳ן, אַנדערע

(ווייטער זעה 6־טע זייט).

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, Tel. 26-02.

אינערליכע קראַנקהייטען. ספּעציעל פאַר לונגען־און האַרץ־קראַנקהייטען, בעשטראַהלונגען־ און קינסטליכע ערג־זון. נעמט אָן אין דער לעטשניצע זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאָכמיטאָג.

Dr. med. H. NADEL

Piotrkowska 17, tel. 68-86

ספּעציאַליסט פון אינערליכע קראַנקהייטען

צוקערקראַנקהייט. (צוקערגעהרט.)

נעמט אָן פון 4 ביז 6 נאָכמיטאָג.

Dr. Z. Rakowski

ספּעצ. פאַר אויערען־, נאָז־, האַלז־ און לונגען־קראַנקה.

קאָנסטאַנטינער 9, טעלעפאָן 27-81.

ספּרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע, נעוראָשער 17 פון 10—11 און פון 2—3

נייער פאָלקסבלאַט

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט

16 מאָנטאָג — כז תמוז תרפ"ח

יולי

זון־אויפגאַנג 3.35
זון־אונטערגאַנג 7.51

נעכטיגע זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג

(—) נעכטען איז פאָרגעקומען די לעצטע זיצונג פון דער קהלה־פערוואַלטונג פאַר די פעריען, ס'איז אויסגעשעפּט געוואָרען דער גאַנצער טאָג־אָרדנונג און ערלעדיגט געוואָרען אַלע קאָמוניקאַטען און ווענדונגען, וועלכע זענען ביז איצט אָנגעקומען צו דער קהלה־פערוואַלטונג. נאָכ'ן אָננעהמען דעם פּראָטאָקאָל פון דער פריהערדיגער זיצונג איז די פערוואַלטונג צוגעטרעטען צו בעטראַכטען די קאָמוניקאַטען.

די ווענדונג

פון יתומים־הויז,

פּולנאָצנאַ 39 וועגען אומקעהרען איהר דאָס געלד פאַר'ן רעמאָנט, וואָס זיי האָבען אַדורכגעפיהרט אין לאָקאַל — איז אָפּגעוואָרפען געוואָרען, די מאָטיווען, אַז די פערוואַלטונג פון יתומים־הויז האָט זיך אַריינגעצויגען אין לאָקאַל אָהן דעם וויסען פון דער קהלה־פערוואַלטונג און אויך דער רעמאָנט איז אַדורכגעפיהרט געוואָרען אָהן איהר וויסען.

דאַן איז בעשלאָסען געוואָרען נאָכצוקומען די ווענדונג פון שטעטישען סטאַראָסטווע און צושיקען דעם בודזשעט און די עטאַט־ליסטעס פאַר'ן יאָהר 1927.

די יודישע אינוואַלידען

האָבען זיך געווענדעט צו דער קהלה־פערוואַלטונג מיט אַ ביטע וועגען אָפּגעבען זיי אַ בעזונדערען פּלאַץ אויפ'ן בית־החיים פאַר זייערע פערשטאָרבענע מיטגלידער, די ווענדונג איז גינסטיג ערלעדיגט געוואָרען.

דאַן איז מען צוגעטרעטען צו בעטראַכטען די ווענדונג פון הרב ר' אליעזר יצחק מייזעל וועגען

אויסצאָהלען דעם בית הרב

פון געוועזענעם לאָדזער רב אליהו חיים מייזעל ז"ל די סומע, צו וועלכער די אַלטע קהלה־פערוואַלטונגען האָבען זיך פערפליכטעט, ס'האַנדעלט זיך וועגען אַ סומע פון 30, טויזענד זלאָטים.

אַרום דער פראַגע האָט זיך ענטוויקעלט אַ גרויסע דיסקוסיע.

פּרנס ניימאַן האַלט, אַז די פראַגע איז זעהר אַ פערוויקעלטע און לויט זיין מיינונג איז די ראָזיגע סומע שוין לאַנג אויסגעצאָהלט געוואָרען, צום סוף ווערט בעשלאָסען איבערצוגעבען עורעם ענין אַ קאָמיסיע פון פּרנסים מינצבערג, פּרנס שוויאַטלאָווסקי און פּרנס אַרזו. וויצמאַן, די קאָמיסיע מוז אין פערלויף פון איין חודש צייט האָבען פערטיג אַלע מאַטעריאַלען וועגען דער ראָזיגער פראַגע.

אויף דער ווענדונג פון דער כשרות־קאָמיסיע איז בעשלאָסען געוואָרען

צו העכערען דאָס געהאַלט פון די נישט־עטאַטאָווע מורי־הוראות

פון 75 זל. אויף 200 זל. אַ חודש, בתנאי, אַז די נישט־עטאַטאָווע מורה־הוראות זאָלען זיך נישט בעשעפטיגען מיט די ענינים פון חופּה וקדושין און גיטין.

די הוספה איז גילטיג פון 1 יולי 1928 און וועט ערשט אויסגעצאָהלט ווערען נאָכדעם ווי דער בודזשעט וועט בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן קהלה־ראַט און די מאַסגעבענדע אינסטאַנצען.

ס'איז בעשלאָסען געוואָרען, אַז די פעריען פון דער פערוואַלטונג זאָלען רויערן ביז'ן 15 סעפּטעמבער, אין די צייט פון די פעריען דאַרף דאָס פּרעזידיום ערלעדיגען אַלע לויפענדע ענינים.

די פראַגע וועגען משגיח פאַר'ן שחט־הויז איז איבערגעגעבען געוואָרען צו ערלעדיגען דעם פּרעזידיום,, דער פּרעזעס מינצבערג האָט דאַן געוואונשען די פּרנסים אַ גוטע ערהאָלונג און האָט געשלאָסען די זיצונג.

היינט־לעצטער טערמין

פון אומזאַץ־שטייער.

(ב) נעכטען, דעם 15. ה.ח. איז אָפּגעלאָפען דער טערמין פון איינצאָהלען אומזאַץ־שטייער פאַר'ן ערשטען קוואַרטאַל ה.י.

צוליב דעם אָבער, וואָס דער 15־טער איז אויסגעפאַלען אום זונטאָג, וועט מען דעם דער־מאָנטען שטייער נאָך קענען איינצאָהלען אין משך פון היינטיגען טאָג.

נאָכ'ן היינטיגען טאָג וועט ווערען צוגערעכענט צינזען אין דער הויך פון צוויי פּראָצענט מאָנאַטליך.

א חסידישער בחור אריינגעפאלען אין נעץ פון מיסיאנערען

פערצווייפעלטער פאָטער זוכט זיין פערשוואונדענעם זוהן.

(—) די מיסיאָנערען אין פּוילען אַרבייטען און גראָבען אין דער שטיל. זיי זוכען זיך אויס זייערע קרבנות צווישען די נאַאיווע ערנסטע יונגעלייט און גאַנץ אָפט געלונגט זיי צו פערציהען זייער נעץ, אין וועלכער עס בלייבט אַ געפאַנגענער קרבן. רעמאָלט ווערט די טראַגעדיע גרויס נישט נאָר פאַר דעם געפאַנגענעם אַליין, נאָר פאַר זיין גאַנצער משפּחה און אומגעבונג.

מיר קענען איצט נאָטירען אַזאַ פאַל, וואָס האָט פּאַסירט ערשט די לעצטע טעג.

אין וואַרשאָ, אויף מילאַ גאַס, האָט געוואוינט העריש, ג. אַנ'אַלמן מיט זיין איינציגען זוהן מאָטעל, אַמאָל איז העריש געווען אַנ'אָנגעזעהענער חסידישער גביר, אַ בעל־צדקה, אַ שטיבעל־מענש און אַנ'אָפּטער איינגעהער ביים רבי'ן. פערשטעהט זיך, אַז ער האָט זיין זוהן מאָטיל געגעבען אַ חסידישע למדנישע ערציהונג און געטרוימט איהם צו זעהען אַלס רב. דער גורל האָט אָבער אַנדערש געוואָלט, העריש ג. איז פעראָרימט געוואָרען און ס'איז דער־גאַנגען דערצו, אַז ס'איז ממש נישט געווען צו עסען, די שטיבעל־מענשען האָבען שוין לאַנג גע־האַט פערגעסען אין דעם אַמאָליגען בעל־צדקה און האָבען איהם מיט גאָרנישט געהאָלפען. העריש האָט דעריבער נישט געהאַט קיין אַנדער עצה ווי אָפּצורייסען זיין זוהן, מאָטיל פון לערנען און איהם אַוועקגעבען צו אַ בעל־מלאכה, וואו מאָטיל האָט זיך אויסגעלערנט דאָס שטריקער־פאַך.

מאָטיל האָט געאַרבייט, קוים פערדינט אויף פּרנסה און אין דער פרייער צייט, ווייטער געלערנט. אַזוי איז אַוועק אַ יאָהר צייט.

מיט אַ צייט צוריק האָט העריש אָנגעהויבען בעמערקען, אַז אין דער אויפפיהרונג פון זיין זוהן איז איינגעטרעטען אַנ'ענדערונג. מאָטיל האָט אויפגעהערט צו לערנען, אַרומגעגאַנגען אַ פער'מרה־שחורה'טער, אַוועקגעקומען אויף גאַנצע אָווענדען און שבתים און מ'האָט נישט געוואוסט וואוהין מאָטיל געהט.

מיטאַמאָל האָט מאָטיל איינגאַנצען אויפגעהערט צו אַרבייטען און איז אַ גאַנצען טאָג געזעסען פערטיפט איבער פערשידענע ביכער, צו וועלכע זיין פאָטער האָט נישט געהאַט קיין צוטריט.

מאָטיל האָט אָבער דאָך געהאַט, נישט קו־קענדיג הערויף, וואָס ער האָט נישט געאַרבייט, גענוג געלד אויף אויסצוהאַלטען זיך און זיין פאָטער, העריש ג. האָט געוואוסט, אַז ס'איז עפּיס נישט אין אָרדנונג, ער האָט זיך אָבער נישט געקענט קיין עצה געבען.

אין איין שעהנעם טאָג איז מאָטיל ערגיץ וואו איינגאַנצען אַוועקגעקומען. קיין שום זוכען, האָט נישט געהאָלפען, מאָטעל איז פערשוואונדען געוואָרען ערשט נאָך לאַנגע זוכענישען איז דעם פאָטער געלונגען זיך צו דערוויסען, אַז מאָטעל האָט זיך די לעצטע צייטען אַרומגעדרעהט און שפּאַצירט מיט מיסיאָנערען, געווען אויף זייערע פאָרלעזונגען און איז געווען דאָרט אַ זעהר אָנגעלעגטער גאַסט, די געשיכטע איז געוואָרען קלאָהר, מאָטעל איז אַריינגעפאַלען אין די הענד פון די מיסיאָנערן. העריש איז אַוועק צו די מיסיאָנערן, געבעטען זיך מיט זיי, אַז זיי זאָלען ערלויבען איהם זיך צו זעהען מיט זיין זוהן, ס'האָט אָבער נישט געהאָלפען, מ'האָט איהם גאָרנישט געוואָלט ענטפערען אפילו. די לאַגע פון אַלטען חסידישען יוד איז געוואָרען אַ פערצווייפעלטע.

פּלוצלינג, האָט העריש ג. בעקומען אַ ידיעה, אַז מ'האָט זיין זוהן געזעהען אין לאָדז. העריש איז דעם פערגאַנגענעם פרייטאָג געקומען קיין לאָדז און זיך גלייך געווענדעט אין די מיסיאָנערישע קרייזען, העריש איז אַוועק צו דער הויפּט־מיסיאָנערישע אָנפיהרערשאַפט אין לאָדז, אויף וואולטשאַנסקאַ־גאַס, וואו פון אויבער־מיסיאָנער האָט איהם ערקלעהרט, אַז זיין זוהן איז טאַקע דאָ געווען, ער איז אָבער אַוועקגעפאָהרען און וואוהין ווייסט ער אַליין נישט.

איצט דרעהט זיך העריש ג. אַרום אין לאָדז, קלאַפּט אָפּ די טירען ביי פערשידענע כלל־טוער און אינסטיטוציעס און בעט רחמים, אַז זיי זאָלען איהם ראַטעווען זיין זוהן, ער איז אויך געווען אין ראַבינאַט, אָבער אומעטום קוועטשט מען מיט די פּלייצעס, ס'איז קיין שום־עצה נישטאָ.

דער פאָטער איז ממש פערצווייפעלט, אפשר וועט זיין זוהן, ראָך רחמנות האָבען, אויף איהם!

פערלייכטערונגען פאַר טוריסטען קיין ארץ־ישראל.

אַלס רעזולטאַט פון די בעמיהונגען פון דער ציוניסטישער לייטונג אין ארץ־ישראל איז אין ענגלישען קאָנסולאַט אין וואַרשאָ דערהאַלטען געוואָרען אַ אָנווייזונג פון דער ארץ־ישראל־רעגירונג, לויט וועלכער עס ווערען בטל די פריהערדיגע פעראָרדנונגען וועגען טוריסטען־וויזעס אויף פּעסער וואָס זענען גילטיג 6 חדשים.

פון יעצט אָן וועט יעדער טוריסט קאָנען בעקומען די א"י וויזע אויף אַ נאָרמאַלען אויסלענדישען פּאַס, וואָס זיין טערמין איז נאָך גילטיג אויף אַריינצופאָהרען קיין ארץ־ישראל. —

סכסוך אין קראַנקען־קאַסע

נאָך נישט ערלעדיגט.

(ב) דער קאָנפליקט אין דער קראַנקען־קאַסע מיט די פאַרמאַצעווטען איז געבליבען שטעהען אויף אַ טויטען פּונקט. די מיינונג פון אינערן־מיניסטעריום האָט נישט ליקווידירט דעם סכסוך, ווייל די קראַנקען־קאַסע פערלאַנגט, אַז די פאַרמאַצעווטען זאָלען זי איבערבעטען און יענע האַלטען, אַז גראָד זיי זענען בעליידיגט געוואָרען דורך די אויפרופען פון דער קר.־קאַסע און די פראָפ. פעראיינען.

די טעג זאָל דער געזונדהייטס־דעפּאַרטאַמענט אַרויסשיקען זיינעם אַ פערטרעטער קיין לאָדז וועלכער זאָל אויסגלייכען דעם סכסוך.

אונערצויגענקייט.

ווי בעקאַנט, מאַכט איצט דער מלוכה־פּרעזידענט אַ בעזוך אין די פּראָווינצען פון דער לאָדזער וואָיעוואודזטווע. דער פּרעזידענט ווערט אומעטום פריינדליך און הערציג אויפגענומען פון דער בעפעלקערונג, וועלכע אָרדענט איין לכבוד דעם הויפּט פון דער מלוכה פייערליכע קבלת־פּנים'ס. אין די אויפנאַהמען בעטייליגט זיך סיי די פּוילישע, סיי די יודישע בעפעלקערונג.

אויף אַ בעדויערנסווערטען סימן פון אונערצויגענקייט און אונקולטורעלקייט מאַכען אונז אויפמערקזאַם איניגע יודישע לעטניקעס פון דער ליניע אַנדזשעיעוו–קאָלושקי. ווען דער מלוכה־פּרעזידענט איז פערבייגעפאָהרען די זומער־ערטער גאַלקובעק און זשאַקאָוויץ, איז נאַטירליך די גאַנצע בעפעלקערונג אַרויס אויפ'ן וועג, וואו דער הויכער גאַסט איז פאַרבייגעפאָהרען. פאַר'ן פּרעזידענט זענען געמאַכט געוואָרען אָוואַציעס מצד דעם גרויסען פערזאַמעלטען פּובליקום. צווישען עולם האָבען זיך אָבער געפונען גרופּען יונגע לייט און פריילינס, וועלכע פערשטעהען, ווייזט אויס, נישט, וואו און ווי אַזוי מ'דאַרף זיך צו פערהאַלטען.

בעת אַלע האָבען בעגריסט דעם פּרעזידענט, האָבען די דאָזיגע יונגע לייט הויך געלאַכט, געשפּאַסט, בכלל זיך נישט קאָרעקט אויפגעפיהרט. קיין בייזער ווילען מצד דעם יונגוואַרג איז נישט געווען, נאָר ס'איז גענוג פיינליך געווען צו קאָנסטאַטירען ביי מאַנכע יונגע לייט אַ מאַנגעל אין ערציהונג און פערשטענדניש־ ווען און אויף וואָספאַר אופן זיך צו בענעהמען.

זעלבסטמאָרד, אָדער טראַגישער צופאַל?

אַ יונגערמאַן איז דער'הרג'עט געוואָרען אונטערן טראַמוואַי.

(—) נעכטען נאָכמיטאָג איז נעבען אַלעקסאַנדרער טראַמוואַי ביי קאַלי פאָרגעקומען אַ שרעקליכע קאַטאַסטראָפע.

דער אַלעקסאַנדערער טראַמוואַי איז געגאַנגען פון אַלעקסאַנדער קיין לאָדז. ווען דער טראַמוואַי איז געווען נעבען קאַלי האָט זיך פון הינטער אַ הויז בעוויזען אַ קריסטליכער יונגערמאַן פון אַ יאָהר 20, וועלכער האָט געמאַכט אַ בעוועגונג, ווי ער וואָלט זיך געוואָלט וואַרפען הינטער'ן טראַמוואַי. דער יונגערמאַן איז געפאַלען מיט'ן קאָפּ אויף די טרעפּלעך פון טראַמוואַי, און האָט בעקומען אַ שטאַרקען קלאַפּ, אַז ביי איהם איז געשפּאַלטען געוואָרען דער קאָפּ. דער אַרויסגערופענער דאָקטאָר פון פּאָגאָטאָוויע האָט קאָנסטאַטירט דעם טויט פון דעם אונבעקאַנטען, אויף אַ פעראָרדנונג פון דער פּאָליציי איז דער דער'הרג'עטער איבערגעפיהרט געוואָרען אין פּראָזעקטאָריום.

———:ה:———

ווייל ער איז געווען אויף יאָסעלע ראָזענבלאַט'ס קאָנצערט, לאָזט מען איהם נישט ר"ח בענשען.

אַ גרויסער סקאַנדאַל אין אַ לאָדזער גערער שטיבעל.

אין איינעם פון די גרעסטע גערער שטיבלעך אין לאָדז, איז שבת געקומען צו אַ גרויסען סקאַנדאַל.

דער יונגער בעל־הבית אַ געוויסער ס. אַ יוד, אַ מנגן, אַ בעל־תפילה איז צוגעגאַנגען נאָכ'ן לייענען, גענומען דאָס ספר אין האַנד און געוואָלט ראש־חודש בענטשען. פּלוצלינג זענען צו איהם צוגעלאָפען עטליכע מתפללים, איהם אַרויסגעריסען דאָס ספר פון האַנד, אָנגעהויבען צו לאַרמען און שטלען און געשריען, אַז ס. איז אַ „פּושעי ישראל", טאָר נישט האַלטען דאָס ספר אין האַנד ווייל ער איז געווען אויפ'ן קאָנצערט פון יאָסעלע ראָזענבלאַט אין „פילהאַרמאָניע".

ס'איז געוואָרען אַ גרויסער סקאַנדאַל, ס'האָבען זיך געשאַפען 2 לאַגערען פאַר און געגען און בינו־לבינו האָט מען זיך דערוואוסט, אַז אויך דער גבאי פון דעמועלבען שטיבעל איז געווען אויפ'ן קאָנצערט פון יאָסעלע ראָזענבלאַט.

ס'האָבען זיך אַריינגעמישט עטליכע עלטערע חסידים און מ'האָט געענדיגט דאָס ראַוועגען.

דער ענין איז אָבער נאָך נישט געענדיגט. ס'וועט ערשט זיין אַ משפּט און מ'וועט פּסק'ענען, צי אַ גערער חסיר מעג גערן אויף אַ קאָנצערט, אויב יאָ, צי מעג ער געהען צו יאָסעלע ראָזענבלאַט און אויב יאָ, צי מעג ער געהען אין „פילהאַרמאָניע־זאַל".

Dr. RÓŻANER

ספּעציאַליסט פאַר הויט־, ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע

היילונג מיט קווארץ־שטראַהלען און דיאַטערמיע

Dzielna 9 (Narutowicza), tel. 28-98.

נעכטיאָן פון 8—10 און 5—8, פרויען פון 3—4

וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

ביי די טעקסטיל־אַרבייטער.

בעראַטונגען אין די פעראיינען.

(ב) פערגאַנגענעם שבת האָבען ביז שפּעט אין דער נאַכט אָפּגעהאַלטען זיצונגען דער טעקסטיל־קלאַסען־פעראיין און דער קריסטליכער פעראיין, עס איז אַרומגערעדט געוואָרען די איצטיגע סיטואַציע אין דער טעקסטיל־אינדוסטריע, וועלכע בריינגט אָפט אין די קלענערע, ווי אין די גרעסערע פאַבריקען צו שאַרפע קאָנפליקטען, צוליב דעם, וואָס די אינדוסטריעלער בענוצען זיך נישט אין דער פּראַקטיק מיט דעם פערפליכטענדען לוין־טאַריף.

אין כאַרעקישען פעראיין איז אָנגענומען געוואָרען אַ בעשלוס, אַז אויב די אינדוסטריעלער וועלען נישט אין משך פון דריי טאָג צופּאַסען די אויסצאָהלונגען צו דעם נייעם, פערפליכטענדען טאַריף, וועלען די טעקסטיל־אַרבייטער אַרויסטרעטען מיט אַ נייער אַקציע.

בוי־אַרבייטער שטרייקען.

בעשלוסען פון נעכטיגען מיטינג.

(2) נעכטען פאַרמיטאָג איז אין פילהאַרמאָניע פאָרגעקומען אַ מיטינג פון די שטרייקענדע בוי־אַרבייטער, צו וועלכען ס'זענען געקומען איבער 700 פּערזאָן, דער פאָרשטעהער פון קלאַסען־פעראיין ה' אָשינסקי האָט אָפּגעגעבען אַ בעריכט וועגען דעם פערלויף פונ'ם שטריק, צו וועלכען ס'האָבען זיך אָנגעשלאָסען אַלע בוי־אַרבייטער. די בוי־אונטערנעהמער האָבען פאָרגעשלאָגען אַ הוספה פון 15 פּראָצ. און זענען מעהר אויף קיין שום אונטערהאַנדלונגען נישט איינגעגאַנגען נאָכדעם ווי ס'האָבען נאָך גערערט איניגע רעדנער, איז אָנגענומען געוואָרען אַ רעזאָלוציע ווייטער צו פיהרען דעם שטרייק ביז די פאָדערונגען וועלען נאָכגעגעבען ווערען.

ס'איז אויך אָנגענומען געוואָרען אַ פּראָטעסט־רעזאָלוציע געגען דעם פּעראַר, וואָס ס'ווענדעט אָן די אַרמיניסטראַציע פון פּאָזנאַנסקי'ס שפּינעריי.

בעפרייט די עדות פון רידזעווסקי'ס פראצעס.

דאס ווארשאווער אפעלאציע-געריכט, האט אונטערן פארזיץ פון ריכטער קעללער, בעטראכט דעם ענין, וועגן ארעסטירן די 11 עדות, וועלכע האבען אין פראצעס געגען מערדער פון לאדזער פרעזידענט ציניארסקי, רידזעווסקי, פאלש עדות גע-זאגט, נעמליך: זיי האבען אויפ'ן געריכט ערקלערט, אז דער מערדער פון ציניארסקי'ן, רידזעווסקי, איז בעת'ן ערמארדען ציניארסקי'ן געוועזען ביי דער ארביים אויפ'ן קאנסטאנטינער פארשטאט. באלד נאכדעם, ווי דער אורטייל וועגען טויט-שטראף איז בעשטעטיגט געווארען אין דער ערשטער אינסטאנץ און נאכדעם ווי דער אורטייל איז געביטען גע-ווארען אויף אייביגע תפיסה דורך דער צווייטער אינסטאנץ, זענען אלע 11 עדות, לויט א פאראָרד-נונג פון לאדזער פראקוראר שמידט, ארעסטירט געווארען. זיי זענען בעשולדיגט געווארען אין פאלש עדות זאגען.

דער אדוואקאט פון די ארעסטירטע האט אריינגעטראגען געגען דעם א אינצידענטאל-אנ-קלאגע, מאטיווירענדיג דעספארשלאג וועגען בעזייטי-גען דעם פרעווענץ-ארעסט דערמיט, וואס ער האט אין רידזעווסקי-פראצעס אריינגעטראגען א קאַ-סאציע-אנקלאגע, און דעריבער טאר מען נישט די ארעסטירטע ווייטער פערהאלטען, צוליב דעם וואס די אנקלאגע איז נאך נישט בעטראכט גע-ווארען.

דאס אפעלאציע-געריכט האט בעזייטיגט די רעציזיע פון דער ערשטער אינסטאנץ און האט פעראָרדענט די ארעסטירטע באלד ארויסצולאזען פון ארעסט, און דאס פרעווענץ-ארעסט צו ענ-דערען אויף פאליצייאישע אויפזיכט.

וואלד-שרפות דורך די היצען

(2) נעכטען 4 א זייגער נאכמיטאג האט זיך צוליב דער גרויסער היץ און טרוקענישט אנגעצונ-דען דאס גראז אין קאנסטאנטינער וואלד. ס'איז פערברענט געווארען 540 קוואדראט-מעטער גראז. די ערשטע אבטיילונג פון די פייערלעשער האבען די שרפה איינגעלאשען.

(—) אויך אין אנדזשעיעווער וואלד איז נעכ-טען אויסגעבראכען א שרפה צוליב די היצען.

3 שרפות.

(2) נעכטען זענען אין לאדז פארגעקומען 3 שרפות.

8 אינדערפריה האט אויסגעבראכען א שרפה אין דער מעכאנישער ט'שלעריי. די ברידער לאנ-גע אויף וואלטשאנסקא 59. דער שאדען בעטרעפט ביז 5000 זל.

האלב 3 נאכמיטאג איז פארגעקומען א שרפה אויף זגערזשער 60.

ענדליך איז אויסגעבראכען א פייער אין דער פאבריק פון הוגא וואלפסאן אויף קילינסקיעגא 194. די פייערוועהר האבען דאס פייער שנעל ליקווי-דירט.

חזן אלעקסאנדער קעסלער אנגא-זשירט אין ווילקער שוהל.

(—) די ווילקער שוהל האט איצט אנגאזשירט איינעם פון די בעסטע חזנים אלעקסאנדער קעס-לער פון סטרי. קעסלער פערמאגט א העלדען-טע-נאר, וועלכער מ'געפינט זעהר זעלטען, איז נאך יונג און מ'זאגט איהם פאר א גלענצענדע קאריע-רע. דעם קאמיטעט פון ווילקער-שוהל האט גע-קאסט פיל מיה צו בעוועגען קעסלער'ן צו קומען קיין לאדז און נאר א דאנק די בעמיהונגען פון ה' יוליאן וואלף מיט דער נייער פערוואלטונג איז אלעקסאנדער קעסלער געקומען קיין לאדז און וועט שטענדיג דאוונען אין דער ווילקער שוהל. דער שוהל-קאמיטעט האט אויך אנגאזשירט א כאר פאר אלעקסאנדער קעסלער.

אין „קאסינא"

בעגייט די קינא-סעזאנטען.

אין „קאסינא" זענען פון נעכטען אן בעגייט געווארען די קינא-פארשטעלונגען. צו דער ער-שטער פרעמיערע האט די דירעקציע ארויסגעבראכט צוויי אינטערעסאנטע פילמען. דער ערשטער איז: „דעם פירשט'ס געליבטע", דאס בילד, וואס איז א לאנגע צייט געווען דער שלאגער אין די בעסטע אויסלענדישע קינא'ס. אין צווייטען בילד, מיט א קרימינעל-פסיכאלאגישען סוזשעט, שפילט דער בע-ריהמטער טראגיקער אבעל. די מוזיקאלישע בע-גלייטונג ליגט ווייטער אין די הענד פון בעגאב-טען דיריגענט ה' ל. קאנטאר.

דאס טעאטער ווערט גוט ווענטילירט, אזוי איז נישט קוקענדיג אויף די גרויסע היצען, איז זעהר אנגענעהם אין דעם קינא צו פערברענגען דעם אָוונד.

א בילדער-אויסשטעלונג אין „הזמיר".

אין דער נאהענטסטער צייט ווערט אין זאל פון „הזמיר" געעפענט א גרויסע בילדער אויסשטע-לונג פון די יונגע בעגאבטע לאדזער יודישע קינסט-לער יוסף קאָוונער, יעקב מיטלער, מנשה דוב גאט-ליב, אהרן האבער, הענעך כיימאָוויטש א. א.

די אויבענדערמאנטע קינסטלער, וועלכע אר-בייטען שוין אויפ'ן געביט פון דער מאלעריי, לאנגע יאהרען, וועלען זיך פרעזענטירען פאר'ן לאדזער עולם מיט די שענסטע און בעסטע ווערק.

די קינסטלער וועלען אויסשטעלען אנ'ערך 200 בילדער. דערונטער פארטרעטען, לאנדשאפ-טען, קאמפאזיציעס, אורבאניסטישע מאטיווען א.א.

די הכנות צו דער דאזיגער אויסשטעלונג זע-נען אין פולען גאנג און זי פערשפרעכט צו זיין זייער אינטערעסאנט.

פון יודישען טעאטער.

אויפטריט פון בעני אדלער.

אין „פילהארמאניע" גאסטראלירט איצט דער בעוואוסטער ארטיסט פון אמעריקע בעני אדלער צוזא-מען מיט דער בעקאנטער שוישפילערין שושנה. שבת בייטאג איז געשפילט געווארען „אוריאל אקאסטא" און אין שבת אָוונד די מעלאדראמע פון ז. ליבין „דער איביגער מענש".

אין דעם שטיק ווערט דערצעהלט וועגען א געניאלען מוזיקער סילווא (בעני אדלער) וואס ווערט קראנק און ווייל ער וויל פערזיכערען זיין פאמיליע, אסעקורירט ער זיך אויף א גרויסע סו-מע. זיין ברודער וועלכער וויל זיך דערשלאגען צו דער אסעקוראציע-סומע, פיהרט איהם אוועק אין א משוגעים-הויז, ברענגט פאלשע בעווייזען, אז ער איז געשטארבען, נעמט אפ די אסעקוראציע און צווינגט דעם ברודערס פרוי (שושנה) מיט איהם חתונה צו האבען.

ווען אין 6 יאהר ארום גרינגט דעם מוזי-קער זיך ארויסצורייסען פון משוגע-אנשטאלט און צו קומען אהיים, ווייל איהם קיינער נישט דערקע-נען (אזוי האט אלעמען געהייסען פון דער ברו-דער) אפילו זיין טאכטער עלווינא (פר. זעווקינא) „דערקענט נישט" דעם פאטער. סילווער איז אי-בעראשט און פערצווייפעלט. צו ערשט וויל ער וועגען אלעם מיטטיילען דעם אסעקוראציע-גזועל-שאפט און לאזען אלעמען ארעסטירען, נאר זיין זוהן'ס מוזיקאלישער טאלאנט הירקט אויף איהם נישט צו לאזען ארעסטירען, ער דערפיהלט זיך אלס „איביגער מענש" און פרוּט נישט צו צושטערען די נייע פאמיליע, געהט ער אוועק אין דער ווייטער וועלט. אין די ווייטערדיגע אקטען דערוויסען מיר זיך, אז דער ברודער האט זיך דערשאסען, די מאכ-טער זוכט אפ סילווער'ן און ס'ענדיגט זיך ווי אין אלע מעלאדראמעס, מיט'ן זיג פון דער גע-רעכטיגקייט.

געשפילט איז געווארען די פיעסע גאנץ לע-בעדיג. מאמענטענווייז האבען זיך די ארטיסטען דערהויבען צו אנ'אמת דראמאטישען שפיל. אזוי איז עס געווען אין דער כצענע פון דער מוטער'ס ודוי פאר דער טאכטער (שושנה און פר. זעווקינא), אין דער כצענקע ווען סילווער קומט אהיים און קיינער „דערקענט" איהם נישט א.א.וו.

די ארטיסטען זענען זעהר ווארים אויפגענו-מען געווארען.

פר. שושנה און ה' בעני אדלער איז דער-לאנגט געווארען בלומען און ס'איז זיי איינגעאר-דענט געווארען אנ'אוואציע.

די פיעסע האט ביים עולם אויסגענומען.

זעלבסטמארדען.

(ב) נעכטען זענען פארגעקומען אין אונזער שטאט א רייהע זעלבסטמארדען.

אויף בושעשינער 25 האט זיך נעפרובט סם'ען אנ'אונבעקאנטע מאנספערשוין.

5 אויף סובאלסקע נאס האט זיך גע'סמ'ט סטאניסלאווא שאבעלא.

אויף לעשנא 53 האט זיך ארונטערגעווארפען פון 2-טען שטאק ריינהאלר בוימנארטן.

אין די אלע פאלען האט פאנאטאוויע ער-טיילט די ערשטע הילף.

—:0:—

ספארט.

„חשמונאי" — „קראפט" 3 : 0.

„חשמונאי" איז ארויסגעטרעטען מיט 3 רע-זערוו-שפילער, אהן טריבניק, פרידמאן און טענצער. „חשמונאי" האט אין דער ערשטער העלפט א קאלאסאלע איבערגעוויכט. דאך קאן זי נישט צוליב דעם גוטען שפיל מצד דער פערטיידיגונג פון „קראפט" אין ספעציעל דעם טויערמאן ערצי-לען מעהר פין איין טויער דורך גלאזער.

אין דער צווייטער העלפט גרייפט „חשמונאי" אן זעהר ענערגיש און ערצילט די ווייטערע צוויי טויערען דורך כאמעצ'ן און פרענקלען. דער בעס-טער אויפ'ן פלאץ — סאפיאן. ריכטער ה' מיקע.

רעזולטאטען פון דער מייסטער-שאפט פון „א"- און „ב"-קלאס

ג.מ.ס. — ארקאן 4:2 (פאר ארקאן)

אוניאן — ב.ט.צ. 0:1 (פאר אוניאן)

ל.ט.ס.ג. — ווידזעוו 1:4 (פאר ל.ט.ס.ג.)

קדימה — טור 1:7 (פאר קדימה)

אדראדזעניא—ארטאריום 2:7 (פאר אדראדז.)

שמשון — פאגאן 0:1 (פאר שמשון)

רעזולטאטען פון דער מייסטער-שאפט פון פוילען.

ט.ק.ס. — טוריסטען 0:2 (פאר ט.ק.ס.)

קראקאוויא — חשמונאי 2:3 (פאר קראקאוויא)

ווילסא — שלאנסק 1:2 (פאר ווילסא)

פאלאניא — פאגאן 3:2 (פאר פאלאניא)

ווארטא — משארני 1:2 (פאר ווארטא)

פאביאניץ.

ל.ק.ס. (קאמבינירט) — בושא 1:7

זגערזש.

טוריסטען II — סאקאל 0:5

—:0:—

מעלדונג.

קאמוניקאט.

פראפ. פעראיין פון בעקליידונגס-אינדוסטריע-ארב. אין פוילען, אבטיילונג — לאדז: קאנסטאנטינער 26.

אכטונג! דאמען - מאגאזין-ארבייטער מיטגלי-דער און נישט מיטגלידער!

אין צוזאמענהאנג מיט'ן עפענען זיך פון א שאף ביי אונז אין שטאט, קומט פאר א רעגיסטראציע פון דאמען - מאגאזין-ארבייטער פון 1, 2, 3, קאטעגאריע יעדען טאג פון 17 פריה ביז 1 מיטאג אין דער פעראיינס - קאנצעלאריע. מיטגלידער דארפען מיטברענגען די מיטגלידס-קארטען.

508 די פערוואלטונג

יורידישע עצות.

אין דער דאזיגער אפטיילונג גיט די רע-דאקציע פון „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערען אויף יורידישע פראגען, וואס ווע-רען צוגעשיקט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

> **קופאן.**
> יורידישע אפטיילונג פון „נייעם פאלקסבלאט".
> בלויז דערלאנגען אנ'ענטפערען אויף א יורידישע עצה, דארף צוגעלעגט ווערען דער קופאן מיט דער דאטע פון טאג, ווען די ענטפערן ווערען פערעפענטליכט. אויף ענטפערן אהן קופאן, ווערט קען ענטפער נישט געגעבען ווערען.
> גילטיג דעם 16-טען יולי 1928

7706. א לעזער פון נ' 13.

7707. גוטמאן.

7708. א רזשאנדצע.

7709. י. ג. ליבראך.

7710. א געטרייער לעזער פון פיעטר. 82. וועגען אייערע ענינים דארפט איהר זיך פער-שטענדיגען פערזענליך מיט אונזער יוריסט, טעגליך פון 3—4 מיטברענגענדיג די צייטונג.

———

7711. ש. ב.

פערפליכטיגונג מיט אנ'אונטערשריפט אויך פון 1 שיתף אונטער'ן פירמע-סטעמפעל איז אויך די פירמע פעראנטווארטליך.

———

7712. א לעזער פון זאכאדניע.

לויט'ן ארטיקעל 70 פון פוילישען וועקסעל-געזעץ ווערט די פרעטענסיע צום אקצעפטאנט (אויף וועמענס זלעצעניע אדער זשיראנט) פערעל-טערט נאך 3 יאהר פון דער דאטע ווען דער וועק-סעל איז געווען צאהלבאר.

די תביעה פון וועקסעל-בעזיצער צו די אינ-דאסאנטען (זשיראנטען) און אויסשטעלער ווערט פערעלטערט 1 יאהר פון דער דאטע ווען דער וועקסעל איז געווארען פראטעסטירט אדער איז געווען צאהלבאר—אויב דער וועקסעל איז געווען פערועהן מיט דער בעמערקונג — bez kosztów וואס שייך די רעגרעס-פרעטענסיעס פון די זשי-ראנטען געגענזייטיג און צום אויסשטעלער ווערען זי פערעלטערט נאך די 6 חדשים פון דער דאטע, ווען דער זשיראנט האט אויסגעקויפט דעם וועק-סעל אדער ר'האט דערהאלטען די קלאגע.

———

7713. דוד פון ראגאווע.

וועגען אנ'עקסמיסיע קאן קיין רייד נישט זיין. דער הויזווירט האט נאר דאס רעכט פון אייך צו פאדערען, אז איהר זאלט די צושעדיקטע וואוי-נונג רעמאנטירען אויף אייער חשבון און דאס זענט איהר אויך נאר פערפליכטעט אויסצופיהרען אין דעם פאל, ווען איהר זענט נישט ביכולת צו בע-ווייזען' אז די שרפה איז אויסגעבראכען נישט צו-ליב אייער שולד. וואס שייך אייער טאכטער, קאן מען זי צוציהען צו געריכטליכער פעראנטווארט-ליכקייט פאר נישט פארזיכטיג בעגיין מיט פייער—פאר וואס ס'דראהט ארעסט עווענטועל א געלט-שטראף.

———

7714. C. B.

אויב א בעל חוב אנערקענט בעזונדער שריפט-ליך דעם חוב, הערט אויף צו פערפליכטען די אנ-גענומענע טערמינען פון פערעלטערונג.

———

7715. א לאקאטאר פון נומ. 8.

פון אייער אנפראגע איז שווער צו פערשטיין וואס פארא 25 זל. דאס געריכט האט אייך צוגע-משפט. צי האנדעלט זיך וועגען אייגענטליכען חוב צי איז דאס א שטראף פאר נישט אויספיהרען דעם בעפעל פון קאמארניק. אין ערשטען פאל האט די אמנעסטיע נישט קיין אנווענדונג.

אין צווייטען פאל קוים איז די מיספער-שטענדניש ענטשטאנען פאר'ן 3 מאי 1928 איז די אמנעסטיע אויף דער שטראף יא חל.

———

7716. א לעזער פון נ.-ציגל-גאס 24.

די פראגע וועגען די חובות פון די געוועזע-נע רוסישע מלוכה'שע שפאר-און לייה-קאסעס איז דערווייל נאך נישט אקטועל. די אלע אינפארמא-ציעס וועגען רעגולירען די פליכטונגען פון די געוו. רוסישע קרעדיט אנשטאלטען האבען צו דער דערמאנטע קאטעגאריע חובות קיין שום שייכות נישט.

—:0:—

יודיש טעאטער אין זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

גאסטראלען פון דעם אמעריקאנער סטאר בעני אדלער פרוי שושנה

אויך נעמט אנטייל די בעקאנטע ארטיסטקע פון ווארשעווער טעאטער

היינט מאנטאג, דעם 16 יולי, 9 אָוונד גרויסע פאפול. פארשטעלונג פון 1 ביז 2.50 זל.

אוריאל אקאסטא

טראגעדיע אין 5 אקטען פון קארל גוטשקאָוו הויפטראל אקאסטא — בעני אדלער.

בעמערקונג! צוליב דעם 10-טען לאנד-צוזאמענפאהר פון ארטיסטען, וואס קומט פאר אין ווארשא, ווערט

מארגען דינסטאג, דעם 17-טען יולי

נישט געשפילט.

אלע פיעסען זענען רעזשיסירט פון בעני אדלער. אימפרעסאריא: סאלאמאן קוסטין.

ס'נעהמען אנטייל פרויען: בעזמאן, זעווקינא, מאכאראווסקא, פאדערמאן. מענער: אריעל, אייזענבערג, בירנבוים, באלבירסקי, האמבורגער, מאכאראווסקי, נייהויז, פאליאנסקי, צווילין. מוזיקאל. לייטונג: ל. זעלמאן. אדמינ.: א. בעזמאן. ביהנע-לייטער: מאכאראווסקי.

בילעטען אין פילהארמאניע-קאסע.

די עגיפּטישע פרויען ווילען אויך זיין מאָדערן.

די פעמיניסטישע בעוועגונג אין עגיפּטען.

אין אַלטען מצרים, אייִדער יוסף איז אַרינגעפּערקויפט געוואָרען פאַר אַ שקלאַף, האָבען די פרויען פערנומען אַ גאָר געהויבענע פּאָזיציע אין לעבען. די אויסגעגראָבענע קברים פון אַמאָל און די אַלטע מאָנומענטען פון די פאַרצייטיגע עגיפּטער דורות ווייזען, אַז די אַמאָליגע קעניגינס זענען אויף דעם אַלטען שטייגער פעראייביגט געוואָרען מיט נישט ווייניגער פלייס ווי די מאַנספּילישע הערשער.

זינט דאָס לאַנד איז געוואָרען מאַכמעדאַניש, האָט זיך די לאַגע פון די פרויען געענדערט, ווי אין אַלע מוסולמאַנישע לענדער, איז די פרוי אין מצרים פערשפּאַרט געוואָרען אין האַרעמס. אין גאַס האָט זי זיך אָהן אַ שלייער נישט געטאָרט בעווייזען.

הונדערטער יאָהרען האָבען די פרויען דאַרפען געטראָגען זייער יאָך ווי אַ שטראָף פון גאָט און האָבען נישט פּראָטעסטירט. אַפילו די פרויען פון די מצרים׳ער קריסטען, וואָס זענען לויט זייער רעליגיע פריי פון אַ סך פון דערנידעריגענדע געזעצען און מנהגים פון מאַכמעדאַניזם, האָבען זיך אויך אונטערוואָרפען אונטער דער אַלגעמיינער אָרדנונג אין לאַנד בנוגע פרויען. ביי דעם המון האָט די פרוי נישט פערנומען קיין אָנגעזעהענעם אָרט אין לעבען, ווי אַ הויז־חיה, וואָס מען בענוצט פאַר שווערע אַרבייט, און מען קען זי קויפען און פערקויפען.

אייביג איז אָבער קיין מענשליכע אינסטיטוציע נישט, אַפילו ואין אַזאַ אָפּגעשטאַנענער מדינה ווי מצרים.

נאָך דער וועלט־מלחמה, ווען די עגיפּטישע נאַציאָנאַלע בעוועגונג האָט אויפגעבליהט און די אינטעליגענטע יוגענד האָט אָנגעהויבען דעם נייעם קאַמף צו בעפרייען דאָס לאַנד פון ענגלאַנדס אויבערהערשאַפט, און די גרויסע פאָלקס־דעמאָנסטראַציעס אויף די גאַסען פון קאַירא אין 1918, זענען צו די דעמאָנסטראַנטען צוגעשטאַנען אַ קליינע צאָהל פון די רייכסטע מאַכמעדאַנישע פרויען, וואָס האָבען אַראָפּגעוואָרפען פון זייערע פּנים׳ער די שלייערן און האָבען אינאיינעם מיט די אַריסטאָקראַטישע קריסטליכע שוועסטער זייערע נעהאָלפען שרייען: „מצרים פאַר די עגיפּטער״!

אין די צעהן יאָהר זינט יענעם ערשטען רעוואָלוציאָנערען אַרויסטריט, האָט זיך אין מצרים פונאַנדערגעוואַקסען די פרויען־רעכט־בעוועגונג, און אַן׳אַמעריקאַנער שריפטשטעלערין, וואָס האָט זיך נישט לאַנג צוריקגעקעהרט פון אַ בעזוך, דערצעהלט אין דע זושורנאַל פון דעם ניו־יאָרקער „טיימס״, וואָס די פרויען־עמאַנציפּאַציע בעוועגונג האָט שוין דאָרטען אויפגעטון.

די נאַציאָנאַלע בעוועגונג האָט פעראייניגט די פרויען פון די מאַכמעדאַנער און די קריסטליכע פרויען. מאַסענווייז האָבען זיי זיך פעראַמעלט אין דער גרויסער מאָשעע פון שטאָדט, וואו זיי האָבען געשוואוירען טרייהייט דער בעפרייאונגס־בעוועגונג פון לאַנד. אגב, איז טאַקי דאָרטען אויך געלייגט געוואָרען דער פונדאַמענט פון דער עגיפּטישער פעמיניסטישער בעוועגונג. אין דער קירך האָבען זיי אָרגאַניזירט דעם צענטראַלען פרויען־קאָמיטעט, וואָס האָט געשפּילט אַ גרויסע ראָלע אין דעם קאַמף מיט ענגלאַנד אין 1922, און זינט דאַן האָט די דאָזיגע בעוועגונג, אין אַ פערקלענערטער פאָרם, אָנגעהויבען דינען די פרויען, וואָס קעמפען פאַר גלייכבערעכטיגונג.

איצט עקזיסטירט אַ פעמיניסטישער קלוב אין קאַירא, צו טרעלכען עס געהערען די פרויען פון דער העכסטער אַריסטאָקראַטיע פון לאַנד. די שוועגער פון דעם עגיפּטישען מיניסטער אין וואַשינגטאָן, איינע פון די רייכסטע פרויען אין עגיפּטען, איז די פּרעזידענטין פון דעם קלוב. די אָרגאַניזאַציע קעמפט געגען דער אומוויסענהייט פון די עגיפּטישע פרויען, זי פאָדערט מעהר סאַניטאַרישע לעבענס־בעדינגונגען און זי קעמפט געגען פיל־ווייבעריי.

פאַר זיך אַליין האָבען די רייכע פרויען שוין אויסגעווירקט געגען מיטלען געגען פיל־ווייבעריי דורך די גרינגע גט־געזעצען, וואָס גיבען זיי די מעגליכקייט צו בעפרייען זיך פון מאַנער, וואָס נעהמען מעהר ווי איין ווייב. זיי ווילען אָבער דורכפיהרען אַ מאָנאָגאַמישען געזעץ צו בעשיצען די פאָלקס־פרויען פון דעם פּאָליגאַמיע איבעל.

פאַר צוויי יאָהרען האָט דער עגיפּטישער פרויען־פערבאַנד צוגעשטעלט דער רעגירונג אַ פּראָיעקט צו רעפאָרמירען די פאַמיליען־געזעצען פון לאַנד. פאַר אַ יאָהרען איז דער ענין אויפגענומען געוואָרען אין פּאַרלאַמענט און די ערשטע פאָדערונג פון די פרויען איז טיילווייז נאָכגעגעבען געוואָרען.

די פרויען־רעכטלערינס האָבען געפאָדערט, אַז אַ מאַן זאָל נאָר דאַן האָבען אַ רעכט צו נעהמען אַ צווייטע פרוי, ווען די ערשטע איז אַן׳אינוואַליד, אָדער זי קען קיין קינדער נישט האָבען. די פרוּמע עגיפּטער האָבע ןאויפגעהויבען אַ טומעל געגען אַזאַ אַפּיקורסות און דער קאָמפּראָמיס־געזעץ, וואָס איז אָנגענומען געוואָרען, ערלויבט אַ מאַן צו נעהמען אַ צווייטע פרוי, ווען ער קאָן איבערצייגען אַ ריכטער, אַז ער פערמאָגט גענוג צ וקענען ביידע ווייבער מפרנס זיין.

דערפאַר האָבען די פרויען־רעכטלערינס געוואונען אַ וויכטיגען פּונקט אין דעם נייעם גט־געזעץ, וואָס גיט אַ פרוי דאָס רעכט אויף אַ גט, ווען דער מאַן בעהאַנדעלט זי ברוטאַל.

שפּעטער האָט דער פּאַרלאַמענט אָנגענומען אַ געזעץ, אַז אַ מאַן, וואָס דערהרג׳עט זיין פרוי, ווען ער געפינט זי אין די אָרעמס פון אַן׳אַנדערן מאַן, קאָן בעשטראָפט ווערען נאָר מיט געפענגניש און נישט ווי אַ געוועהנליכער מערדער. דער איינפיהר איז די פעמיניסטקעס גאָר נישט געפעלען געוואָרען. איין זשורנאַליסטקע האָט פּראָטעסטירט און געזאָגט: „מענער טויטען זייערע ווייבער פאַר אומטרייהייט, אַז זאַליין זענען זיי גרייט צו זינדיגען מיט פרעמדע פרויען יעדען טאָג, און איהר מאַכט נאָך מילדער זייער שטראָף. דאָס איז דאָך עקעלהאַפט!״

די פרויען־פיהרערינס זענען נישט ענטמוטיגט פון דע סדרוכפאַל. זיי געהען אָן מיט זייער אַרבייט און זענען איבערצייגט, אַז סוף־כל־סוף וועלען זיי זיגען.

די וויכטיגע טוערינס אין מצרים׳ער פרויען־רעכט־בעוועגונג זענען: די פּרעזידענטקע פון די פעמיניסטקעס, האָדאַ כאַראָווי פּאַשאַ; שעואַ נאַבאַראָווי די רעדאַקטאָרין פון דעם פראַנצויזישען פרויען־זשורנאַל „לע עגיפּטיען״; עסטער פאַמי וויזאַ בעי, אַ בעריהמטע קריסטליכע קעמפערין פון דער נאַציאָנאַלער בעוועגונג, און די יונגע רייכע שעהנהייט נילאַ כאַיאַט, וועלכע פיהרט אָן די ערציהונגס־טעטיגקייט פאַר מיידלעך, וואָס לערנען זיך צו קאָנען פערדינען אויפ׳ן לעבען ביי פערשידענע בעשעפטיגונגען, כדי זיי זאָלען זיין אומאָפּהענגיג.

אויסער דער גרופּע איז דאָ נאָך אַ פרוי, מונירא כאַבעט, וואָס איז איינגאַנצען פיער־און־צוואַנציג יאָהר אַלט און רעדאַגירט צוויי זשורנאַלען, אין פראַנצויזיש און אַראַביש, פאַר דער פרויען־בעוועגונג. זי ווערט בעטראַכט אַלס די עקסטרעמיסטקע פון די פעמיניסטען. די דאָזיגע קעמפערין איז נישט צופרידען מיט דער קאָמפּראָמיסליכער טאַקטיק פון איהרע מיטקעמפערינס. זי איז איבערצייגט, אַז מיט מילדקייט וועט מען ב יירו עגיפּטישע מענער גאָרנישט אויספיהרען.

אָבער די פּראַקטישסטע קעמפערין פאַר פרויען רעכט אין עגיפּטען איז די רייכסטע קאַטאָן־סוחרטע, העלענא אַברול מאַלעק, די אַוינגערופענע „קאַטאָן־קעניגין״ פון מצרים. אָט די פרוי געהערט נישט צו דער אַריסטאָקראַטיע. זי איז אַ פּראָסטע פאָלקס־פרוי, וואָס האָט מיט איהר שכל און מיט איהרע פעהיגקייטען זיך ערוואָרבען די העכסטע פּאָזיציע אין דער עגיפּטישער געשעפטס־וועלט.

די פרומע מאַכמעדאַנער קאָנען איהר דאָס נישט מוחל זיין. זיי קאָנען נישט פערטראָגען וואָס זי איז געבליבען אַ מיידעל און האָט זיך נישט אונטערוואָרפען וועלכען עס איז מאַן. זיי רופען איהר „די הוהן, וואָס קרעהט״, און דאָס איז ביי זיי אַ פעראַכטונגס־נאָמען. נאָר זי קימערט זיך ווייניג איהר רייכטום וואַקסט, און זי וועט געוויס ווערען אַ מוסטער פאַר טויזענטער אַנדערע פרויען פון איהר פאָלק.

א. ברעגמאַן.

Lekarz-dentysta
P. Żytnicka-Kahanowa
POWRÓCIŁA
KONSTANTYNOWSKA 9, tel. 33-53

סקאַנדאַל מיט שאַליאַפּינ׳ן אין בערלינער אָפּערע.

(ענדע פון דער 3־טער זייט).

רע – די יודען – צוליב דעם, וואָס שאַליאַפּין האָט געהאַנדעלט נעגען אַ יוד, און נאָך אַנדערע איינפאַך צוליב דעם, וואָס זיי האָבען נישט געוואָלט, עס זאָלען אויסברעכען נייע סקאַנדאַלען מיט שאַליאַפּינ׳ען.

אָבער דער פאָרשטעלונג איז דאָך בעשערט געווען, אַז זי זאָל פּאָרקומען. ווייל דעמזעלבען טאָג איז דורך בערלין אויף זיין וועג קיין סאָוויעט־רוסלאַנד, גראַד דורכגעפאָהרען דער בעריהמטער שרייבער מאַקסים גאָרקי, און די ביידע גרויסע רוסישע קינסטלער, וועלכע זענען יאָהרען־לאַנג געווען צוקריגט איינער מיט׳ן אַנדערען, האָבען אין דעם טאָג געשלאָסען פרידען. צוליב דער שמחה האָט מען געמאַכט אַ געהעריג כוסה, און דעריבער איז שאַליאַפּין אַריין אין אַ גוטער שטימונג. און ווען פערשידענע גרויסע פּערזענליכקייטען האָבען זיך אַריינגעמישט אין דעם שטרייט צווישען איהם און דעם קאַפּעלמייסטער און געזוכט צו מאַכען אַ שלום, האָט ער אַליין באַלד איינגעזעהן, אַז ער איז אומגערעכט געווען, און ער האָט זיך ענטשולדיגט פאַר קופּער׳ן. און אַזוי אַרום איז די פאָרשטעלונג פאָרגעקומען.

אין אָוועגד, בעת דער פאָרשטעלונג, ווען קופּער איז אַרויף אויף זיין קאַפּעלמייסטער־אָרט, האָט איהם דער גאַנצער טעאַטער בעגעגענט מיט שטורמישע אַפּלאָדיסמענטען, ווייל גאַנץ בערלין האָט שוין געוואוסט וועגען דער פּאַסירונג, און אַלעמענס סימפּאַטיעס זענען געווען אויף דער זייט פון דעם יודישען קאַפּעלמייסטער.

און נאָך מעהר: אַפילו די אַרטיסטען ביפאַ און דער כאָר האָבען אויך מיטגעפיהלט דעם קאַפּעלמייסטער, און זיי האָבען פון דער סצענע אַפּלאָדירט קופּער׳ן. שאַליאַפּין איז דעמאָלט צוגעגאַנגען צו דעם כאָר און געזאָגט מיט אַ בעליידיגטער שטימע:

— וואָס אַפּלאָדירט איהר קופּער׳ן? איך האָב אייך דאָך קיין שלעכטס נישט געטון...

די פאָרשטעלונג איז דורכגעגאַנגען, און מיט גרויס ערפאָלג. אָבער דאָס איז שוין געווען די לעצטע שאַליאַפּין פאָרשטעלונג אין בערלין. די גאַסט־שפּילען פון דעם גרויסען אַרטיסט זענען איבערגעריסען געוואָרען, און ער האָט געמוזט פערלאָזען בערלין, נישט אויפפיהרענדיג נאָך איינינע אָפּערעס, אין וועלכע ער האָט געדאַרפט אויפטרעטען לויט׳ן קאָנטראַקט.

א. א.

———:0:———

דאָקומענטען פון פייך און שאַנד

(פון דעם נאָהענטען עבר).

פון ה. אַבראַמאָוויטש.

אין לעצטען 19־טען באַנד פון „אַרכיוו רוסקאָ רעוואָלוציאי״ (אַרכיוו פון דער רוסישער רעוואָלוציע) געפינען מיר דאָקומענטען וועגען יודען־פערפאָלגונג אין דער צייט פון דער וועלט־מלחמה פאַר 1914 — 1916 יאָהרען.

ווי בעקאַנט, איז געשאַפען געוואָרען נאָך פאַר דער מלחמה אַ „קאָלעגיע פון יודישע געזעלשאַפטליכע טוער״, וועלכע האָט צוזאַמען מיט די יודישע רעפּוטאַטען פון דומע געדאַרפט בעהאַנדלען אַלע לויפענדע פּאָליטישע ענינים און ערשיינונגען, וואָס זענען נוגע יודען. בראש פון דער קאָלעגיע זענען געשטאַנען אַזעלכע טוער, ווי ווינאַווער, בראודע, גרוזענבערג, סליאָזבערג, בראַמסאָן, אַלעיניקאָוו א. אַנדערע.

ווען עס האָט זיך אָנגעהויבען—שוין אין די ערשטע חדשים פון דער מלחמה — די שרעקליכע יודען־העצע מיט בעשולדיגונגען, אַז יודען זענען שפּיאָנען און פעררעטער, מיט די גירושים און עינויים מצד דער מיליטערישער לייטונג („סאַווקע״), נעגען וועלכע איז געווען מאַכטלאָז אַפילו די ציווילע רעגירונג (דער מיניסטאָרען־ראַט) — איז דאַן די קאָלעגיע צוגעטראָטען צום קלויבען דעם מאַטעריאַל וועגען די נגישות פון די מיליטערישע קרייזען.

מען האָט זיך בעמיהט צו בעקומען אָריגינאַלען אָדער קאָפּיעס פון די פעראָרדנונגען, וועלכע זענען אַרויסגעגעבען געוואָרען דורך פערשידענע גענעראַלען אָדער הויפּט־שטאַב וועגען יודען. די אויטענטישקייט פון די דאָקומענטען און ידיעות בכלל האָט מען שטרענג קאָנטראָלירט און פונאַנדערגעשיקט (אין עטליכע הונדערט קאָפּיעס) די אָנגעזעהענסטע דומע־דעפּוטאַטען, מיטגלידער פון מלוכה־ראַט (גאָסודאַרסטווענוי סאָוועט) און סתם אָנגעזעהענע פּאָליטישע און געזעלשאַפטליכע טוער. די דאָקומענטען האָט מען געקליבען אין איין אָרט און לויט די מעגליכקייטען איבערגעשיקט זיי קיין אויסלאַנד.

מיט דעם האָט זיך פערנומען אַ ספּעציעלע „אינפאָרמאַציע־ביוראָ,״ וועלכע האָט געהאַט. ווי עס טיילט מיט דער „אַרכיוו״, 5 פולע קאָמפּלעטען פון אַזעלכע מאַטעריאַלען, וואָס איז אָבער געשעהן מיט זיי נאָך דער רעוואָלוציע, איז אומבעוואוסט.

די געבראַכטע אין „אַרכיוו״ דאָקומענטען זענען אַנ׳אויסצוג (?) פון אַ פּריוואַטער קאָפּיע און ענטהאַלטען נאָר 68 דאָקומענטען. פון „אַרכיוו״ איז נישט צו זעהן, צי זענען דאָס אַלע קאָפּיעס, צי נאָר אַ טייל. מיר ווייסען נאָר, אַז זיי נעמען אַרום די צייט פון 25־טען סעפּטעמבער 1914 ביז 23־טען מערץ 1916 יאָהר.

אין גרעסטען טייל זענען דאָס בעפעהלען טרוקענע, קורצע. אָבער הינטער זיי ליגען גאַנצע ימים פּיין, טרעהרען, מענשליכע לעבענס, אַ סדום ועמורה פון פייער און בלוט.

די הויפּט־פיגור אין די אומגערעהערטע נבלות לגבי דער יודישער בעפעלקערונג איז געווען דער יאַנושקעוויטש, דער רעמאַלסדיגער שעף פון רוסישען גענעראַל־שטאַב, ביי דעם הויפּט־קאָמאַנדיר פון אַלע מיליטערישע כוחות גר׳ים־פירשט ניקאָלאַי ניקאָלאַיעוויטש.

שוין פון אָנהויב פון דער מלחמה האָט דער גענעראַל מיט׳ן הסכם פון גרויספירשט ניקאָלאַי גענומע ןשטעלען די יודען אין אַנ׳אויסנאַמס־לאַגע און בעטראַכטען זיי „אַלס שונאים פון פאָטערלאַנד״ „דייטשע שפּיאָנען״ א. אַז. וו. ער האָט דער ערשטער אַריינגעפיהרט די פּראַקטיק פון מאַסען־גירושים פון דער ציווילער בעפעלקערונג פון דער פראָנט־זאָנע. די גירושים זענען אָבער אַנגעווענדעט געוואָרען כמעט אויסשליסליך צו יודען אין די קורצסטע טערמינען, אָפט אין 12—24 און אַפילו 6 שעה — פאַקטיש אָבער נאָך אין פיל ווייניגער צייט, ווי די אָנגעוויזענע שעה׳ן, וואָרום עס איז געווען גענוג, אַז עס זאָל אַרויסגעגעבען ווערען די פעראָרדנונג. ווי עס האָט זיך אָנגעהויבען אַ וויסטע מהומה און ברוטאַליטעטען מיט נבלות מצד די קאָזאַקען — אויספיהרער פון די פעראָרדנונגען.

די אויספיהרער האָבען מיט נאַגאַיקעס, אַפילו באַגנעטען און שיסערייען געצוואונגען די יודישע בעפעלקערונג תוך כדי דיבור צו פערלאָזען זייערע וואוינונגען, האָב און גוטס און לויפען. וואו די אויגען טראָגען.

די בעשרייבונג פון די נבלות אין דער צייט פון דער וועלט־מלחמה מצד דער צאַרישער אַרמעע געגען יודען וואַרט נאָך אויף פאָרשער און היסטאָריקער. מיר וועלען זיך דאָ מיט דעם נישט פערנעהמען.

עס איז אָבער נויטיג צו פערנאָטירען, אַז די אָפּגעטוענע מיט יודען שענדליכע און שוידערליכע מעשים האָבען אויפגערודערט נישט נאָר אַלע אָנשטענדיגע מענשען אין רוסלאַנד און אויסלאַנד. אַפילו קאָנסעקווענטע אַנטיסעמיטען, ווי עס איז געוואָרען פערנאָטירט אין אַ פּראָטאָקאָל פון מיניסטאָרען ראַט, „פלעגען קומען צו די מיטגלידער פון רעגירונג מיט פּראָטעסטען און אָנקלאַגעס אויף די שרעקליכע בעציהונגען צו יודען אויפ׳ן פראָנט״.

עס האָט נישט געהאָלפען, וואָס כמעט אויף יעדער זיצונג פון מיניסטאָרען־ראַט פלעגט שטעהן די פראַגע וועגען יאַנושקעוויטש׳עס האַנדלונג, וואָס ברענגט רוסלאַנד די גרעסטע שאָדענס אין די אויגען פון דער גאַנצער ציוויליזירטער וועלט, וועלכע האָט נישט געקענט פערשטעהן די אויסערגעוועהנליכע באַרבאַרישקייט, וואָס ווערט פּראַקטיקירט אין רוסלאַנד בנוגע יודען.

דער אויסערן־מיניסטער סאַזאַנאָוו האָט געטענה׳ט, אַז „פון יאַנושקעוויטש׳ן קען מען דערוואַרטען אַלץ״.

פון די געדרוקטע דאָקומענטען זעהט מען ווי־פיל רשעות, טעמפּקייט, פאָראורטיילען האָבען געהאַט די רוסישע גענעראַלען.

עס איז פאַר זיי קודם־כל געווען אַנ׳אַקסיאָמע, אַז יודען סימפּאַטיזירען מיט דייטשען, אַז אויף יעדען טריט פעררראַטען די יודען די „העלדישע רוסישע חילות״, אַז מען טאָר מיט יודען קיין מגע ומשא נישט האָבען און, אַז יודישע סאָלדאַטען גיבען זיך כסדר איבער אין „פלען״ (געפאַנגענשאַפט).

אַלע קאָמאַנדירען האַלטען אין איין אַרויסגעבען בעפעהלען, אַז יודישע סאָלדאַטען טאָרען נישט בלייבען קיין רגע אין די קאַנצעלאַריעס, ווי בכלל ווייט פון פראָנט און, אַז זיי מוזען אַלע זיין אויף די פּאָזיציעס דווקא אין דער ערשטער רייה; אַזוי ווי דוד המלך האָט געוואָלט פּטור ווערען פון אוריה׳ן החתי, שיקען איהם אויף די פאָדערשטע שלאַכט־ליניע — אַזוי האָבען די רוסישע מיליטערישע אָנפיהרער אַלץ געוואָלט אומברענגען אַ גרעסערע צאָהל יודישע סאָלדאַטען אויפ׳ן ערשטען פייער.

עס קומען נאָך צו פערשידענע „אָנקעטעס״ וועגען דער בעציהונג פון יודען צו זייערע מיליטערישע און בירגערליכע פליכטען, וואָס דאַרף געבען אַ מאַטעריאַל, כדי יודען צו בעשולדיגען אין כל דבר אסור. אָט זענען עטליכע אויסצוגען פון די דאָקומענטען.

דעם 25־טען סענטיאַבר 1914 יאָהר, אַלזאָ צוויי חדשים נאָכ׳ן אָנהויב פון דער מלחמה, ווען אין לאַנד האָט געהערשט אַ פּאַטריאָטישע שטימונג וועלכע האָט פערכאַפּט אַפילו די בע׳עולה׳טע יודען, איז אין גאָוואַ־אַלעקסאַנדריע (איצט פולאַווי) אויסגעקלעפּט געוואָרען אַ מורעה מיט פאָלגענדען אינהאַלט:

„דער קאָמענדאַנט פון פעסטונג האָט בעפוילען אַלע יודען אין פערלויף פון 24 שעה זיך אַרויסצוציהען.

דער טערמין רעכענט זיך פון 6 אַ זייגער פריה אין געגענפאַל, ענדינט זיך די מורעה, וועט מען אַרויסזעצען מיט צוואַנג.

גלייך נאָכ׳ן פערנעהמען לעמבערג גיט אַרויס דער מיליטערישער גענעראַל־גובערנאַטאָר (באָבריגסקי) דעם 4־טען אָקטיאַבר פון יאָהר 1914 אַ בעפעהל צו די אָפּערירענדע אַרמייען, אַז צוליב דעם שפּיאָנאַזש פון יודען (און דייטשע קאָלאָניסטען) האָט דער הויפּט־קאָמאַנדיר פון דרום־מערב׳דיגען פראָנט פעראָרדנט: „די יודען און דייטשע קאָלאָניסטען נישט צולאָזען צום מיליטער אַלס ליפעראַנטען. ביים בעגעגענען זיך פון מיליטערישע טיילען מיט די דערמאָהנטע — אָננעהמען מיטלען, אַז זיי זאָלען נישט קענען איבערצעהלען דעם סכום פון חייל אָדער דערוויסען זיך די נעמען (נומערן) פון די טיילען. ביים פרובען פון די דאָזיגע פערזאָנען צו שטעלען אַ ווידערשטאַנד (?), אָדער ענטלויפען — בענוצען ענערגיש און אָהן שהיות געוועהר״.

דאָס הייסט, אַז דער ערשטער טייל פון בעפעהל איז גאָר אַ מאַסקע צו פערדעקען דעם אמת׳ן ציל: „פערהאַלטען און בענוצען אָהן שהיות געוועהר״.

פאַקטיש איז די ציווילע יודישע בעפעלקערונג בעטראַכט געוואָרען שוין אַלס מיליטערישער שונא, וועלכען מע נעהמט אין געפאַנגענשאַפט און וועלכען מע קען ווי שפּיאָנען שיסען אָהן אַ דין און אָהן אַ משפט אויפ׳ן אָרט. און אַזוי האָבען טאַקע די קאָזאַקען און קאַוואַלעריע געטון.

(פאָרטזעצונג קומט).

ווי אזוי אקטריסעס לאזען זיך פייניגען און מאטערן, אבי צו ווערען אביסעלע דינער און העכער

זיי שטעהען אויס שרעקליכע וועהטאגען און געהען דורך א רעגעלע אינקוויזיציע איידער זיי געלינגט לענגער צו מאכען דעם קערפער און פערלירען אביסעל פעטס

עס איז שוין א בעקאנטע זאך, אז פרויען לאזען זיך קאסטען א סך געלד און זענען גרייט אויסצושטעהן אלערליי וועהטאגען און יסורים אבי צו קענען אנהאלטען א שעהנע פיגור און נישט ווערען חם ושלום צו פעט. אבער אז א פרוי זאל ביי זיך פועל'ן צו לאזען זיך פייניגען מיט די שרעקליכסטע יסורים פון דער אינקוויזיציע, וואלט קיינער נישט געגלויבט. און דאך האט דאס ווירקליך פאסירט מיט דער בעוואוסטער טענצערקע פלארענז טאמארא, וועלכע האט זיך בעריהמט געמאכט מיט איהר מערקווירדיגען טאנצען.

אין דעם „אמעריקען" איז דא א גרויסער ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט בעשריבען, וואס פאר א צרות און מאטערנישען די טענצערקע איז אויסגעשטאנען און ווי אזוי מען האט געצויגען איהר קערפער אברים־ווייז ביז איהר איז געלונגען צו ווערען העכער א גאנצען אינטש.

טאמארא האט געטאנצט מיט א פארטנער מיט דעם נאמען פאולער. דאס פארעל פלעגט שטארק אויסנעהמען ביים עולם מיט די מערקוויר־דיגע טענץ און פערשידענע קונצען, וואס זיי פלע־גען דערביי מאכען. איין זאך האט אביסעל גע־שטערט אין די טענץ. פאולער איז געווען זעהר א הויכער, זעקס פוס און טאמארא איז געווען בלויז פינף פוס הויך. דעם עולם האט נישט גע־ארט דער אונטערשיד, אבער זי, די טענצערקע, האט ביי זיך געפיהלט, אז ווען זי וואלט געווען העכער, וואלטען די טענץ איהר אנגעקומען פיל לייכטער, און זי האט בעשלאסען צו טון אלעס מעגליכעס, אז זי זאל ווערען כאטש אביסעל העכער.

איז טאמארא אוועק צו די „שעהנהייט־דאק־טוירים" אין אמעריקא, אבער זיי האבען גע־קנייטשט מיט די פלייצעס און האבען איהר קיין הילף נישט געקענט געבען.

„מיר ווייסען ווי אזוי צו רעדוצירען די פעטס פון א קערפער, ווי אזוי צו מאכען א דיקען מענשען עטוואס דינער, אבער אויסציהען דעם קערפער אזוי, אז דער מענש זאל ווערען העכער, דאס האבען מיר קיינמאל נישט געהערט און עס איז אן'אוממעגליכע זאך".

די ספעציאליסטען האבען דערביי ערקלערט, אז אום לענגער צו מאכען דעם קערפער, וואלט מען געדארפט אויסציהען די ביינער, אבער די ביינער קען מען נישט ציהען, זיי וועלען זיך צו־שפאלטען און דאן קען נאך דער פאציענט בלייבען א קאליקע.

טאמארא האט זיך אבער נישט צופרידענ־געשטעלט מיט דעם ענטפער, זי איז אויסגעפאה־רען פון איין עק לאנד צום צווייטען און האט זיך אומעטום נאכגעפרעגט צי אי ערגעץ נישטא א מיטעל ווי אזוי צו מאכען זי אביסעל העכער.

איינמאל איז איהר אויסגעקומען צו טאנצען אין א געוויסער שטאט, וואו עס איז אויך אויפ־געטראטען א טענצערקע. טאמארא האט זיך מיט איהר בעקענט, און יענע האט פאר איהר גלייך אנגעהויבען דערצעהלען:

שוין א לענגערע צייט, האט זי געזאגט, אז זי בעמערקט, אז איין פוס ווערט ביי איהר אלץ לענגער.

— ווייסט איהר די אורזאכע וואָרום איין פוס וואקסט שנעלער ווי די צווייטע? — האט טאמארא געפרעגט.

— גאנץ פשוט, — האט דאס מיידעל גע־ענטפערט, — איך פיהר אויף א טאנץ, אין וועלכען מיין פארטנער כאפט מיר פלוצלונג אן פאר איין פוס און דרעהט מיך ארום אין דער לופטען א מינוט צייט. מיר טוען דאס צוויי מאל א טאג. און דערפון האט זיך די פוס אויסגעצויגען.

טאמארא'ן איז ארייננעפאלען א געדאנק: אויב עס איז מעגליך אויסצוציהען איין פוס, איז דאס דאך מעגליך צו טון אויך מיט אנדערע אברים. ווארום זאל מען אויף א־א אופן נישט קענען לענגער מא־כען דעם גאנצען קערפער?

זי האט זיך דערוואוסט, אז אין ניו־יארק איז דא א געוויסער דאקטאר, וועלכער האט א ספע־ציעלען אפאראט אויסצוציהען דעם רוקען־ביין, ווען ער ווערט פערהויקערט. טאמארא איז גלייך אוועק צו דעם דאקטאר און ער האט איינגעשטימט אויס־צוציהען איהר קערפער אויב זי וועט קענען אויס־שטעהן די יסורים. זי האט איינגעווילינט און דער דאקטאר איז גלייך צוגעטראטען צו דער ארבייט.

דער אפאראט אויף צו ציהען דעם רוקען־ביין בעשטעהט פון אן'אייזערנעם טיש, וועלכער איז צוזאמענגעשטעלט פון עטליכע טיילען. די טיילען קען מען פונאנדערריקען ווי ווייט מע וויל. אויף דעם טיש האט ער אוועקגעלעגט זיין פאציענטין און האט צוגעשפיפט איהר קערפער צו די בעזונ־דערע טיילען פון טיש אזוי, אז דער קערפער זאל זיך נישט קענען בעוועגען. דאן האט ער ביסלעכווייז גענומען פונאנדערריקען די פערשידענע טיילען פונם טיש און די צוגעשפיפטע טיילען פון קערפער האבען זיך געמוזט מיטציהען.

דאס דערמאהנט אן די מאטערנישען מיט וועלכען מע האט געפייניגט די קרבנות פון דער בלוטיגער אינקוויזיציע. טאמארא האט אבער גע־ליטען און געדולדעט די שמערצען, אזוי ענטשלאסען איז זי געווען לענגער צו מאכען איהר קערפער. דער רעזולטאט איז געווען, אז נאך עטליכע וואכען האט איהר פארטנער בעמערקט, אז זי איז ווירק־ליך געווארען העכער, און זי האפט צו ווערען נאך העכער.

———:0:———

זי האט ערמארדעט איהר מאן און טאכטער

(די געשיכטע פון א טראגעדיע אין א רוסישער פאמיליע)

די רוסישע צייטונגען זענען לעצטענס געווען פול מיט דער געשיכטע, וואס איז זיך פערלאפען אין איינע פון די אפגעלעגענע ערטער אין סאוועטען־פערבאנד.

אין דעם שטעדטעל סואזי, וואו געפינט זיך אין סיביר, האט געוואוינט א פאמיליע פון פיער פערזאן, א מאן, א ווייב און צוויי קינדערלעך נאך גאנץ יונגע. דאס זענען געווען ארימע מענשען וואס האבען געמוזט שווער ארבייטען פאר'ן ביסען ברויט.

דער מאן, וואסער, איז געווען אן'ארבייטס־זאמער קערל און ער האט ווי נישט איז פערדינט אויף דאס נויטיגסטע. אלץ וואלט געווען גוט ווען עס זאל הערשען שלום־בית. אבער דאס איז נישט געווען דער פאל. מאן און ווייב האבען זיך גע־האלטען אין איין קריגען, אין איין ארומרייסען זיך און אפט איז עס געקומען צו געשלעגען.

טיילווייז איז שולדיג געווען אין די קריגע־רייען די פרוי. זי איז געווען אן'אויפגערעגטע. דא איז זי געווען גוט, צוגעלאזט, פריינדלעך, און דא איז זי געווען בייז, שרייענדיג. זי האט געזידעלט און געשאלטען מיט די ערגסטע קללות.

וואלט דער מאן געווען א קלוגער, וואלט ער איינגעזעהען, אז זיין פרוי איז נישט קיין נארמא־לע, אז עפעס איז דער מעהר מיט איהר. אבער ער איז געווען אן'איינפאך מענשעל און האט נישט איבערגעטראכט קיין זאך. אויף דער ווייב'ס קללות האט ער געענטפערט מיט נאך ערגערע קללות און ווען זי האט איהם ארויסגעבראכט צופיל פון גע־דולד האט ער איהר אנגעבראכען די ביינער, ווייל ער איז געווען שטארקער ווי זי.

די שכנים האבען געהערט די געשרייען און געוואוסט ווען דאס פאר פאלק האלט מלחמה. א־בער קיינעם האט עס נישט געקימערט. אין די מייסטע פאמיליען לעבט מען נישט בשלום צווישען זיך און עס טרעפען זיך קריגערייען, עס טרעפט אויך, אז א מאן זאל אנברעכען זיין פרוי די ביי־נער און מען האט נישט געשאנקען קיין אויפמערק־זאמקייט צו דעם, וואס קומט פאר אין הויז ביי די וואשערס.

נאר איין מאל, נאך א גרויסער קריגעריי, איז געווארען שטיל אין הויז. מען האט מעהר נישט געהערט דער ווייב'ס ווײנען און דעם מאנ'ס גע־וואלדען, מיט וואס יעדע קריגעריי פלעגט זיך ענ־דיגען. עס איז געווארען שטיל, אזוי, דאס מען האט מעהר קיין פיפס נישט געהערט קומען פון הויז.

דריי טעג זענען אזוי פערלאפען און מען האט זיך אויף דעם נישט אומגעקוקט. יעדער האט זיך זיין פעקעל צרות און מען לאזט יענעם צופרידען, נאר איין פרוי, וואס איז געווען שטארק נייגיריג, האט ארייננעקוקט אין הויז און דערזעהן א קער־פער פון א מאן ליגען אויפ'ן בעט און נעבען איהם איז געלעגען א קליין מיידעלע. זיי האבען זיך נישט גערירט פון ארט און זי האט דאס באלד דער־צעהלט אין שטעטעל.

מען האט געלאזט וויסען דעם קאמיסאר און מען איז אריין אין הויז, דאס וואס מען האט גע־טראפען, האט געמאכט פריהרען דאס בלוט. דער מאן איז געווען טויט, א טייך בלוט איז געווען ארום איהם און אין זיינע ארעמס האט ער געהאלטען דעם טויטען קערפערל פון זיין קליין מיידעלע ושאקלין.

ווען מען האט אנגעפאנגען זוכען אין די אנ־דערע צימערען, האט מען געפונען די פרוי זיצען מיט א קינד אויף די הענט. זי האט געקוקט מיט ברייט־געעפענטע אויגען און מיט אן'אפען מויל ווען מען האט איהר געפרעגט, וואס דא האט פא־סירט, האט זי דערצעהלט, אז איהר מאן אין אן'אויסברוך פון כעס, האט דערהרג'עט איהר מיי־דעלע און זעהענדיג, וואס ער האט אפגעטון, האט ער זיך אליין דערהרג'עט. זי איז געווען אזוי דערשראקען, אז זי האט נישט געוואוסט א־רויסצוגעהן פון הויז מעלדען, וואס עס האט פא־סירט.

נאר, אז מען האט אנגעפאנגען אויספרעגען דער פרוי גענויער, האט זי זיך גענומען פלאנטערן און דאן האט זי דערצעהלט, אז דאס האט זי דעם מאן דערהרג'עט. און אויך דער מיידעלע האט זי דערוואָרגען.

איך האב איהם געהאסט און לאנג געטראכט ווי פטור צו ווערען פון איהם און אט האב איך ארייננעשאטען אין זיין טיי א פראשעק. ער איז באלד איינגעשלאפען, און דאן האב איך איהם דער־לאנגט אין שלייף מיט דעם שווערען לאמפ. ווען דאס מיידעל האט אנגעפאנגען שרייען פאר וואס איך שלאג דעם פאטער איהרען. האב איך איהר אויך דערלאנגט מיט'ן לאמפ, אבער זי האט נישט אויפגעהערט שרייען, דאן האב איך זי גענומען אויף די הענט, צוגעדריקט איהר האלז און זי איז שטיל געווארען.

און איצט זוכט מען אונטער דעם גייסטיגען צושטאנד פון דער פרוי, עס איז זיכער, אז זי איז נישט נארמאל. און איז בעגאנגען דעם פערברע־כען איז זי אין אן'אנפאל פון משוגעת.

———:0:———

דער טאנץ ארום גאלדענעם קאלב.

(54 (ראמאן).

אינדערפריה, ווען סאלאמעא האט געהאלטען ביים פערענדיגען איהר פריהמארגען־טואלעט, איז דער באראן איידעלשטאט ארויס אויף שפאציר.

— איך געה אויף דער פליאזשע האט ער א זאג געטון צו סאלאמעאן — און אויב דו וועסט פארטיג ווערען ביז מיטאג, קום אויך אהין. מיר וועלען זיך צוזאמען צוריקקעהרען.

עס איז געווען גראד א וואונדערבארער פריה־מארגען.

אלע אויסלענדער האבען זיך, ווי אפגערעדט און צוזאמענגעקומען אויפ'ן שפאציר. דאס זענען אלץ געווען פערשפעטיגטע געסט אין ניצצא.

נאך דעם, ווי עס איז אפגעשוואומען דער גרעסטער רוב פון די אנגעפאהרענע געסט, האבען זיך כמעט אלע, וואס זענען אויסגעבליבען, זיך איינער דעם אנדערען געקענט.

און—נישט קיין חידוש טאקי: די אלע לייט פלעגען זיך טאג־איין טאג אויס בעגעגענען שפא־צירען אויף דער פליאזשע.

ראבערט איידעלשטאט איז דאך געווען א זעהר שעהנער יונגערמאן. ער איז געווען הויכ־וואוקסיג, שלאנק, עלעגאנט, געהאט א פאר פיינע בלויע אויגען, א ראזען, פרישען שמייכלענדיגען פנים מיט א ספעציפישער מינע פון אויפמערקזאמ־קייט און פיינפיהלען, וואס צייכענט זיך אויס גע־וויסע רייכע אריסטאקראטען.

איז ער טאקי ראבערט איידעלשטאט געווען דער אויפמערקזאמקייטס־צענטער פון אלע שפא־צירענדע.

אלע האבען געהאט חשק זיך צו בעקע־נען מיט איהם פערזענליך.

מען האט זיך דערצעהלט מעשיות און לע־גענדעס פון זיין לעבען, און מ'האט געשאצט זיין פערמעגען.

מיט א בעזונדער פערגעניגען האט מען מגזם געווען די ציפערען פון זיינע אזוי אויך גרויסע געווינסען.

ווען ער פלעגט אדורכגעהן צווישען עולם, זענען אלעמענס אויגען געווען געווענדעט אויף איהם.

זיין נאמען איז געווען אויף אלעמענס ליפען.

מען האט זיך איבערגעדערצעהלט פער־שידענע געשיכטען וועגען זיין משעקאווער ווייבעל, דער „הערליכער אמעריקאנערין".

די איינציגע, וואס איז געווען אזוי בעקאנט און בעריהמט, ווי ראבערט, איז געווען — א גע־וויסע קאקאטע.

זי האט אבסאלוט נישט געמאכט דעם איינד־רוק פון א פרוי, וואס האנדעלט מיט זיך. געהאל־טען האט זי זיך אזוי־אנ'ערך, ווי אן'אדעליגע שטאלצע פרוי, ווי א מין פירשטין...

געהייסען האט זי לאורא דע־לארעל, און גע־ווען איז זי דיזעלבע קאקאטע, וועלכע איז גע־ווען די קעניגין און די העלדין פון די קארנא־וואל־באלען—די געוועזענע ליבהאבערין און פריינ־דין פון הארדי זיידשנור'ן, וועלכע זי האט בע־גלייט אומעטום, און אנטייל גענומען אין זיינע פערשווענדערישע קאפריזען.

זי האט זיך שטארק צוגעבונדען צו דעם דא־זיגען עקסצענטרישען מענשען, און כדי צו פער־בלייבען טריי צו איהם, האט זי שטאלץ אפגע־ווענדט פון זיך די גלענצענדסטע פארשלאגען, וואס מ'האט איהר לעצטענס געמאכט.

פון זינט ווען הארדי זיידשנור איז אוועקגע־פאהרען האט זי, נאך אלץ א פערליבטע, ארומגע־שפאצירט תמיד אליין, א צובערהאפט־שיינע.

זי איז געווען אזוי ערנסט אין איהר געפיהל, אז קיינעם איז נישט איינגעפאלען צו אפלאכען אדער חוזק מאכען פון איהר נאכ'ן פלוצים'דיגען נעלם־ווערען פון איהר בעריהמטען געליבטען.

אויף די שפאצירען האט זי זיך אויסגעוויזען, ווי א פרעכטיג בלימעל, וואס ענטפלעקט זיך פאר די ענטציקטע בליקען פון דעם עולם שפאצירערס.

ראבערט האט זי שוין פון לאנג גוט געקאנט.

אויך לאורא האט געקאנט דעם באראן איי־דעלשטאט.

זיי זענען אבער לעת עתה נישט געווען בע־קאנט איינער מיט דעם אנדערען, הגם זיי האבען אינסטינקטיוו געפיהלט, אז זיי זענען זיך געגענ־זייטיג ווערט.

ווען זיי פלעגען זיך טרעפען אויף די אפטע שפאציר־גענג, האבען זיך די בליקען זייערע גע־גענזייטיג געטראפען, געצויגען צו זיך, ווי צווינגענ־דיג עפיצער פון זיי ביידע זאל אראפנעהמען די האנד פון הארץ און פערפיהרען א שמועס...

זיי פלעגען זיך כמעט איינער דעם אנדערען בעריהרען, אזוי נאהענט צו זיך זענען זיי געגאנגען!

ס'האט תמיד געמאכט דעם איינדרוק, אז אט אט וועט ער ביי איהר, אדער זי ביי איהם עפיס וויכטיגעס א פרעג טון, און זיי וועלען ממילא אנ־הויבען צו רעדען...

זיי פלעגען אבער אוועק ווייטער, און נישט אדורכוואָרפענדיג א ווארט, זיך שיידען.

דאס מאל האט ראבערט דערזעהן לאורא'ן פונדערווייטענס, ווי זי איז געגאנגען לע'ם ברעג ים.

זי איז געווען אנגעטון אין לייכטען זעהר שיינעם באטיסטינעם קלייד, און אין האנד האט זי געטראגען א גרויסען ווייסען שירעם, וואס האט זי געשיצט פאר די פייערדיגע זון־שטראלען.

לאנג זענען לאורא און ראבערט געגאנגען צוזאמען אין איין ריכטונג, נישט בעווייזענדיג מיט גארנישט, אז זיי זענען פעראינטערעסירט איינער מיט'ן צווייטען.

זיי איז, אין אלגעמיין, געפאלען די קאמעדיע.

נאר אט האבען זיי זיך אפגעשטעלט און זיך צושמייכעלט...

ראבערט האט אויסגענוצט דעם מאמענט, און איז תיכף צוגעגאנגען צו איהר.

— מאדאם, —האט ער א זאג געטון — איהר האלט מיך, מסתמא, פאר א זעהר נישט־איידעלען מענש..

— איך מיין נישט אזוי! — האט זי געענט־פערט — אזוי פיהרט מען זיך דאך...

— איהר זענט מיר מוחל?

— זעלבסטפערשטענדליך.

— איך בין בעגאנגען א פערברעכען געגען דער עלעמענטארסטער איידעלקייט, נישט וואהר?

לאורא האט געשמייכעלט, און ראבערט האט פארטגעזעצט:

— יעדען אווענד כמעט זעה איך אייך אליין געהן אויף שפאציר... ס'קאן זיין, אז אייך איז זעהר אומעטיג און לאנגווייליג, און מיין פליכט איז געווען, וועניגסטענס, אייך צו פרעגען, צו וועל איך נישט זיין פאר אייך א לאסט, ווען איך וועל אייך בעגלייטען...

— נו... די צייט איז נאך נישט פערלוירען!— האט זיך שוין לאורא הויך פונאנדערגעלאכט.

— ווער קאן עס וויסען?—האט ראבערט בע־מערקט.

— נארישקייטען! יעצט איז שוין אוועק און וועט זיך נישט צוריקקעהרען... קיין מאל נישט!

— איהר וועט נאך לאנג פערבלייבען אין ניצצא?—האט ראבערט א פרעג געטון.

— כ'ווייס נאך נישט גענוי... מסתמא, ביז עס וועט זיך נישט צוזעסען! אין דעם איצטיגען מאמענט איז מיר דא זעהר גוט. איך האב זעהר מורא פאר קעלטען, און אין פאריז רעגענט איצט... נו, און איהר?

— מיר פערבלייבען דא אויך, ביז עס וועט דארט וואַרעם ווערען. מיר האבען דא בדעה צו פערבלייבען דעם גאנצען פריהלינג.

— א! אויב אזוי, וועלען מיר זיך נאך טרע־פען!... אין זאל אייך נישט פערדריסען אויף דער פערלוירענער צייט!

(פארטזעצונג קומט).

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראָקאָמסקי	נאָז, האַלז, און אויערן קר.	10—11 2—6 6—7
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—6
ד"ר גאָלדשטיין-פאָלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוספמאַן	נערוועז קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּירני	פרויען און געבורטס-הילף	11-1½ 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגיש-קראַנקהייט.	4-5 זונ. 1—9
ד"ר חיינבערג	אינ. חערץ לונגען-קר.	11-1 5½—7
ד"ר סטופּעל	רענטגען	10—12 4—6
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-ערצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן-ערצט	9—2

צאָהן-באַהאַנדלונג, בעלייכטונגען, קוואַרצען, טעסטען א. א. וו. בײַ דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

א רענטגען-אינסטיטוט

האַלטונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענבעשטראַהלונג, פאַר בעשטראַהלונג פון דראָבלייטונגען, קאַרץ-לעבעם, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. 5 קרס פאַר שטאָפלער:
איינשטענגען געגען שאַרלאַך (שאַרלאַטין) פון 4—5 נאַכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך-קאָסמעטיש. גאַבינעט

פרל. ס. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונט

ZAGUBIONO wraz z portfelem kartę zwolnienia z wojska na imię Moszek Icek Feldman, ur. 1895 wyd. w Łodzi oraz 2 weksle: 1) Zł. 80.— wyst. S. Pinczewski, zlecenie „Łódzka Konfekcja" pł. w Łodzi, dnia 10/XI. 2) Zł. 70.— weksel blanko, wystawca N. Goldberg. Weksle powyższe niniejszy unieważniam.

Upraszam o łask. zwrot za zatrzymaniem sobie znajdujących się te w portfele zł. 50.— do Ch. J. Feldmana, Aleksandryjska 24.

צו וואָס זאָלט איהר ליידען פונ'ם שווייס פון פיס!

וואָס די הויט קריכט אָפּ און עס מאַכט ראַנעס און פון שלעכטען ריח, וואָס קיין מענש קאָן נעבען אייך נישט שטעהען, אז פאַר אַ פּאָר גראָשען קענט איהר דאָס אַלעס בעזייטיגען נאָר נוצענדיג דעם בעוואוסטען פּראָשעק ראַדיקאַל, וועלכעס פערהיט אויך דאָס לעדער פון פלאַצען. — אויך אַ גוט מיטעל צו וואַנצען און אויך צו אַלע פערשידענע ווערים, גאַראַנטירט אויף אַ גאַנצען זומער. צו בעקומען ביים צייטונגס-פערקויפער גאָלדבערג, פּיעטריקאָווער 21.

30ד

ויכטיג פאַר מיליטער פליכטיגע!

עס איז אַרויס פון דרוק פון אַדוואָקאַט סאָריטש פּוז וואַרשע דאָס בוך מיליטער פליכט, וואָס דאַרף יעדער וויסען וועגען פּאַבאַר מיליטער דינסט און איבונגען. פּרייז נור 20 גר צו בעקומען נור ביים צייטונגס פאַרקויפער יוסף וועלניאַרש אַלטע שטאָט 1 אויך איז ביי מיר צו בעקומען צו קויפען פאַרשידענע ביכער, טעאַטער פּיעסען און פאַרשידענע לידער אויך גיב איך פערשידענע ביכער אַ היים צו ליינען פאַר אַ ביליגען פּרייז. קומט איבערצייגט אייך!

די לייה=ביבליאָטעק

א. נ. פון א. אייזענשלאַס,

וועלכע געפינט זיך אויף פּאָלודניאָוואַ 11, לינקע אָפ.
איז טעטיג: מאָנטאָג און מיטוואָך פון 6—10 אָוועגד
און שבת פון 10—1 און פון 4—10 אָוועגד.
איינשרייבען קען מען זיך יעדען טאָג פון 6—10 אָוו.

וויכטיג פאַר די לעטניקעס פון אַלעקסאַנדער און אומגעגענד!

ביי מיר בעקומט מען יעדען טאָג 9 אַ זייגער פריה דעם „נייעם פאָלקסבלאַט"
פּלאַס, לוטאָמירסקאַ 22.

מיר נעהמען אָן:
צום ראַיעזן (DO DRAPANIA)

זעמטליכע שטיקוואַרען ווי אויך טריקאָטאַזשען

צום פאַרבען

זעמטליכע שטיקוואַרען
גאַרן, קריינשפּולען ווי אויך
אפּפעלע

SYNDYCY TYMCZASOWI MASY UPADŁ.
„JAKÓB KESTENBERG", Sp. Akc.
26 Nowo-Targowa 26

וואָרנונג!

צוליב ווי עס האָבען זיך בעוויזען אין שטאָט פערשידענע נאָכגעמאַכטע פעלד=בעטען, מאַך איך בעקאַנט דאָס ג' פּובליקום, אַז די

עכט= פּאַטענטירטע **בעטען** עכט פּאַטענטירטע

זענען פערזעהען נור מיט דער שוץ-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר זענען פעראַנטוואָרטליך ביז 3 יאָהר.
— צו בעקומען איז אַלע געשעפטען. —

אויסערדעם, בעזיצען מיר שטענדיג אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל

ניקעל=בעטען, אַמעריקאַנקעס,
נירעל=קינדער=בעטען, קינדער=וועגעלעך,
טיש=בעטען, קינדער=בענקעלעך
מעטער=מאָס, אויף רעדלעך.

מאַטראַצען געבעטע, שאַטקאָווע און קאַנאַדיקע.
קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בעטען: בעטלעך מיט ווענטלעך ווייס אָדער ברוין 17 זל.. פּאָלאָווע בעטלעך 14 זל.
רעיעלע בעהאַנדלונג. ❖ פאַבריקס-פּרייזען. ❖ זעמטליכע רעפּעראַטורען.

הורט! לאָדז, פּאָלנאָצנאַ 24, טעל. 31-85. דעטייל!

פּרייז 2 זל. שנעל און רעיעל! פּרייז 2 זל.

רעכטס-קאָנסולטענטען-ביוראָ

„PORADA"-„פּאָראַדאַ"

10 פּיעטריקאָווער 10

אונטער ליייטונג פון אַ לאַנגיעהריגען רומיניערטען געריכטס-סעקרעטאַר שרייבט אַלערליי ביטען און אַפּעלאַציעס, קלאַגעס און זאַבעזפּיטשעניעס, אינפאָרמירט און שרייבט אין אַלערליי מיליטער-ענינים. אויך איבערזעצונגען אין פרעמדע שפּראַכען. 258

עלטסטער פעלדשער מ. רובינשטיין

מיט לאַנגיעהריגער פּריוואַט- און שפּיטאַל פּראַקטיק האָט זיך בעזעצט אין לאָדז פון 28-טען יוני 1928 אויף ווסכאָדניאַ 57 און ערטיילט הילף אין אַלע קראַנקהייטס-פאַלען איבערהויפּט ביי גאַל און נירען-שטיינער

3 קוואַליפיצירטע שוסטער=געזעלען

איינער צו דאַמען-אַרבייט, איינער צו מענער-אַרבייט און איינער אויף שרעדניאַקעס צו ערפאָהרען 6-ער שערפיען 59 (בענעדיקטאַ) ביי שמולעוויטש.

די „גאוני ישראל"

אין א גאַנץ נייער אויפלאַגע

איז צו בעקומען אין אַדמ' נייער פאָלקסבלאַט"
צום פּרייז פון 60 גראָשען.

Dr. med.
A. Szmirgeld
נערוועז-אַרצט
עלעקטריזאַציעס, ליכטהייל-מעטאָדען
Cegielniana 6, tel. 51-89
נעהמט אָן פון 5—7 נאַכמ.

הייל-פּעדאַגאָגישע קורסען

פאַר שוואַכבעגאַבטע, נערווענקראַנקע קינדער, שפּראַך-שטערונגען (שטאַמלען, א.ז.וו.)

לעכער מאַשינאָווע

ווערען אָנגענומען אויסצונייהען צו ביליגע פּרייזען

ג. גאָרדמאַן
29 צעגעלניאַנאַ 29

Dr. med.
L. Pikielny
אוראָלאָג
ספּעציאַל-אַרצט פאַר
נירען, בלאָזען- און האַרן קראַנקהייטען
Nawrot 8,
telefon 19-90.
נעהמט אָן פון 4—7 אין אָוועגד

Dr. med.
Wolf Eychner
פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע
זגערזשער 11 טעל. 34-72
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פּיעטריקאָווער 294 פון 12—2 נאָכם. און דערהיים פון 6-8 אָוו.

MIEJSKI KINEMATOGRAF OŚWIATOWY
Wodny Rynek (róg Rokicińskiej) tel. 18-26
Dojazd tramwajami 16 i 10.

Od wtorku dn. 19 do poniedziałku 16 lipca wł.
Dla dorosłych: Dla młodzieży:

MIŁOŚĆ PRZEZ OGIEŃ I KREW

Dramat w 8-miu aktach, osnuty na tle walk z bolszewikami w sierpniu 1920 roku.

Nad program:

Nowoczesny-Muszkieter

czyli w szponach czerwonoskórych.
W roli gł. **DOUGLAS FAIRBANKS.**

Wpoczekalniach kina codz. do g.22 audycje radjofonics.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען
און דענטיסטישער קאַבינעט.
בזשעזשינער 11, טעל. 37-63
אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוועגד.

ד"ר וואַלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	3—4
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	9-11 3-4½
ד"ר שיפּמאַן	אינער-ליכע קראַנקה.	11—1
ד"ר לוביטש	הויט- און געשלעכט-קר.	12½—1½
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גמיטהן קר.	1—2
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	12½—1½
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע-קראַנקה.	1—2
ד"ר בערגמאַן	פרויען און געבורטס-הילף	3—4

פסיכאָ-טעראַפּיע, שפּראַך-שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פאַקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג—וויזיטען אין שטאָט.—אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אונטערנומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמא און בלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ד"ר לאָזשינסקי סטאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן-אַרצט	10—1 3—6

קינסטליכע ציינער, קאָראָנען, פּאָמבען א. אַ. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט
St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08
היילט גאַנץ פּערגעלעסיגטע ציינער- און מויל-קראַנקה.. צאָהן-ציהונג אָהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראַהלונג, ספּעציעלער לאַבאָראַטאָריום פון קינסטליכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—7 אָוועגד. צו ביליגע פּרייזען.

Dr. med. A. MAZUR

אויערען, נאָז- און האַלז-קראַנקהייטען, שטימע- און שפּראַך-פעהלערען (שטאַמלען א.ז.וו.)
האָט זיך איבערצויגען פון נאַרוטאָוויטשאַ 44
אויף ווסכאָדניאַ 65, טעל. 66-01
(איינגאַנג אויך דורך פּיעטריקאָווער 46).
נעהמט אָן פון 11.30 ביז 12.30 און פון 3—5 נאָכמ.

אשרי אדם שומע לי!
לשקד על דלתותי יום-יום כי הולך בתום ילך בטח

און אז די דאַרפסט ערלעדיגען סאָנדאָוועזאַכען, זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פּעטריקאָווער 17

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אויסטאַג אַלערליי ביטעס קלאַגעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט א' פּוילען, אַפּעלאַציעס ציווילנע און קאַרנע אַפּאָזיציעס, אַדוואָקאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אוזשאָנד-ראַזיעמסשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטערציזיעס, זאַקטען דאַראַוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספּעציאַליסט פון שותפות-אַקטען.
מיט אַכטונג י. מאַנעלאַ,
רעכטס-קאָנסולענט.

אַנאָנסען-פּרייז: פאַר'ן טעקסט—15 גר. פרייטאָג און ערב יו"ט—20 גר. אין דער דריט 7 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ —60 „ „ „ 4 „
נאָכ'ן טעקסט—10 „ „ „ „ —15 „ „ „ 7 „
פאַר אַ פּיליטער-שורה: נאָכ'ן טעקסט ... 50 פּראָצ. טייערער. אויסל. 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. אַ וואָרט

אַבאָנאַמענטס-פּרייז: אין לאָדז — 5 זל. אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים; אויף דער פּראָווינץ — 6 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד מיט 30 פּראָצ. טייערער.
פאַר'ן אינהאַלט און טערמינען די אַנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פעראַנטוואָרטליך
די אַדמיניסטראַציע איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. [illegible]
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.